

Upravništvo: Ljubljana, Puccinjeva ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Insertni oddelki: Ljubljana, Puccinjeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska c. 42
Isključno zastopstvo za oglaševanje in izdajstvo: UPI S. A., MILANO

Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pošto-
čkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje
Italije: Servizio Cont. Corr. Post. No 11-3118

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Mesečna naročnina 25 lir.

Uredništvo:
Ljubljana — Puccinjeva ulica št. 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

Weiter heftige Kämpfe im Westen

Amerikanische Angriffsverbände östlich der Strasse Bologna—Florenz aufgefangen — Im Kampfraum Belgrad 36 Gegenangriffe an der oberen Theiss — Erfolgreiche Fortgang der erbitterten Schlacht südlich Debrecen — Sowjetische Durchbrüche an der Duna — Frontverkürzung an der Duna

Aus dem Führerhauptquartier, 14. Okt. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

An der Landbrücke zur Insel Süd-Beveland wurden fünfmal wiederholte starke Angriffe des Feindes abgewiesen.

In den Stellungskämpfen um Aachen erzielten die Amerikaner trotz starker Panzerangriffe gegen die tapferen Widerstand unserer Grenadiere nur geringe Fortschritte.

Dafür verwüsteten sie die alte Kaiserstadt auch ausserhalb unserer Stellungen mit schweren Bomben und Granaten. Am Nordrand der Stadt, westlich Stolberg und im Wald von Rötgen wurden mehrere feindliche Angriffe zerschlagen. Südöstlich Remiremont traten die Amerikaner auf breiter Front erneut zu starken Angriffen an. In mehreren Einbruchstellen wird noch gekämpft.

Schnelle Kampf- und Nachtschlachtflieger griffen in der vergangenen Nacht Nachschubstützpunkte des Gegners mit guter Wirkung an.

Von unseren Küstenschutzpunkten werden starkes Artilleriefeuer auf Dünkirchen und erfolglose feindliche Angriffe vor Lorient gemeldet.

London lag wieder unter dem Feuer der V. 1.

Im Kampfraum südlich Bologna greift die 5. amerikanische Armee weiter scharf an. Nach wechselvollen Kämpfen gelang es dem Feind, südlich Vergato etwas voranzukommen und eine Höhe zu nehmen. Östlich der Strasse Bologna-Florenz fingen unsere Grenadiere nach hartem Kampf die angreifenden amerikanischen Verbände auf. An der Adria-Front wurden britische Angriffe abgewiesen, geringfügige örtliche Einbrüche abgelehnt.

Kampffähren der Kriegsmarine und Fahrzeuge eines deutschen Geleits versenkten im dalmatinischen Inselgebiet und im Nordteil der Adria drei britische Schnellboote und beschädigten vier weitere, von denen eines wahrscheinlich gesunken ist.

An der albanischen Westgrenze wiesen unsere Truppen südwestlich Sofia den Angriff einer bulgarischen Division ab. An der Morava zwischen Nisch und der Donau und südlich Belgrad wurde in Angriff und Abwehr heftig gekämpft. Hierbei wurden im Kampfraum Belgrad 36 Panzer abgeschossen.

An der oberen Theiss brachten Gegenangriffe deutscher und ungarischer Verbände weitere Erfolge. Die Schlacht südlich Debrecen nimmt in erbitterten Kämpfen ihren Fortgang. Zwischen Klausenburg und den südlichen Ausläufern der Waldkarpaten setzten sich unsere Trup-

pen aus dem Nordteil des Szekler-Zipfels vom Feind ungestört auf neue Stellungen nach Nordwesten ab. Am Duka- und Czikatal-Pass in den Ostbeskiden scheiterten erneute Anstrengungen des Feindes, über die Passhöhe vorzustoßen, am hartnäckigen Widerstand unserer Divisionen.

Nördlich Warschau und im Narew-Brückenkopf westlich Rozan wurden die unter schwerstem Artilleriefeuer und ständigen Schlachtfliegerangriffen geführten Durchbruchversuche der Sowjets vereitelt. Im Gebiet der unteren Memel griff der Feind unter dem Eindruck der in den letzten Tagen erlittenen Verluste in Menschen und Material gestern nur mit schwächeren Kräften und ohne Erfolg an.

Unsere Schlachtflieger brachten nördlich Warschau und nördlich Tilsit den in harten Abwehrkämpfen stehenden Erdtruppen fühlbare Entlastung.

An der Duna brachen mehrfache bolschewistische Angriffe zusammen. Zur Frontverkürzung wurden die auf dem Ostufer der Duna stehenden Verbände unter Zerstörung aller kriegswichtigen Anlagen im Ostteil der Stadt Riga auf das Westufer zurückgenommen.

Vor der Halbinsel Sworbe verhinderten leichte deutsche Seestreitkräfte weitere sowjetische Landungsversuche und versenkten hierbei ein Landungsfahrzeug und ein Schnellboot. Die Vernichtung eines weiteren ist wahrscheinlich.

Die Sowjets verloren am gestrigen Tage in Luftkämpfen und durch Flakartillerie der Luftwaffe 45 Flugzeuge.

An der Bucht von Petsamo sind schwere Kämpfe mit gelandeten Feind im Gange. Marine-Artillerie versenkte hierbei ein grosses bolschewistisches Landungsboot. Weiter südlich zerschlugen unsere Gebirgsjäger alle Versuche der Sowjets, über den Naamajoki vorzudringen.

In norwegischen Gewässern vernichteten Sicherungsfahrzeuge der Kriegsmarine zwei erfolglos angreifende sowjetische Schnellboote.

Nordamerikanische Terrorflieger griffen Wien und oberösterreichisches Gebiet an. Durch verstreuten Bombenabwurf und Bordwaffenangriffe in West- und Südwestdeutschland hatte die Zivilbevölkerung Verluste. Einzelne britische Flugzeuge warfen heute in den frühen Morgenstunden Bomben auf Köln. 55 anglo-amerikanische Flugzeuge wurden abgeschossen.

U-Boote versenkten drei Schiffe mit 17.000 BRT sowie sechs Zerstörer und Geleitzfahrzeuge.

Ein weiterer Dampfer wurde durch Torpedotreffer schwer beschädigt. Ausserdem wurden drei feindliche Flugzeuge abgeschossen.

Nadaljnji hudi boji pri Aachenu

Obračunski boji na severu zapadnega bojišča in zapadno od Vogeov

Berlin, 14. okt. »Z ultimatom nemški posadki v Aachenu smo se osmešili,« je priznala v sredo neka londonska vest. »Nemci so imeli priliko, da nam pokažejo svoje zaničevanje do nas ter ponovno dokazali najodločnejšo voljo njihovih vojakov. Ultimati je vojsko kot psihološko več škodoval, predvsem še, ker mesta še niti obkolili nismo.«

Tudi v četrtek ni uspelo Severnoameričanom niti z najmočnejšimi napadi skleniti obroč okoli Aachena. Sovražnik, ki je prejšnjega dne prodrl pred aachenske obrambne postojanke, je poizkušal dobiti iniciativno v svoje roke s tem, da je dopiral svoje sile, osredotočene na ozkih odsekih z močnimi oddelki bombnikov. Ta izprememba taktike je nov dokaz, da si države Severnoameričani poslali v boj svoje pehotne in oklopniške sile šele ko menijo, da ne bo nobenih večjih izgub. Nemški letalci so se vrgli takoj v borbo proti sovražnikovim zračnim silam z vso silo ter razbili v hudih letalskih spopadih sovražne oddelke. Ko bombniki niso dosegli zaželenega uspeha, je pričelo streljati sovražno težko topništvo. Toda zopet so Nemci s protinapadi onemogočili sovražnika, pritisnili so Severnoameričane ob severnem in severnovzhodnem zapadu nazaj ter zadržali sovražnikove sile, ki so prodrale od juga pri Haarenu in Verlautehede. Aachenski branilci so si opomogli ter so uničili sovražnikovo vdorno mesto v industrijskem področju »Rdeča zemlja« vzhodno od mesta. Položaj je ostal s tem v splošnem isti, kakor prejšnjega dne.

Kljub silovitosti pa ima borba za to mesto, ki leži pred zapadnimi utrdami bolj simboličen kakor operativni pomen. Izredno težke severnoameriške izgube so merilo za fanatizem branilcev. Četudi bi uspelo sovražniku Aachen obkoliti, bi dobil s tem le oporišče pred utrdami, ki ščitijo zapadno mejo, cilj napadalcev pa bi s tem ne bil nikakor dosežen.

Večji pomen pa je treba pripisati bojem za izliv reke Schelde. Tukaj poskušajo Angloameričani, da se polaste doslej pogrešenih pristanišč, ki jih potrebujejo za dovoz črt na bojišče. Opirajo se na Anvers je uspel sovražnikovim armadam, ki so se koncentrirale na nizozemskem področju, deloma tudi pri Aachenu. Poskus, da so severni del zapadnega bojišča spravili zopet v valovanje Nemškim obrambnim uspehom na izlivu reke Schelde, kjer so nemške čete onemogočile razširjenje sovražnikovega predmostja proti Vlissingenu in odstranile vdorno mesto, ki ga je sovražnik dosegel prejšnji dan ob kanalu Leopold, ter odvrniti sovražnikovih oklopnikov, ki so silili proti polotoku južni Beveland, je treba pripisati popolni pomen. Za nemškimi obrambnimi uspehi v južnem delu zapadnega bojišča pa tiči vse, kakor več, kakor je možno na prvi pogled razvideti. Zlom močnih sovražnik-

vih prebijalnih sil na področju severno in severnovzhodno od Nancyja, kjer je sovražnik pri brezuspešnih napadih proti nemškemu bojiščnemu odseku pri Nomenyju in proti zapadu med Seillo in prekopom Rena-Marne utrpel hude izgube, pomeni ponovno izjavo, da je sovražnik, da bi si zopet nazaj pridobil v zadnjih tednih izgubljene baze proti področju Saare. Proti drugemu, na obeh straneh Remiremonta ležečemu težkišču južnega dela zapadnega bojišča je pritisnil sovražnik z brezobzirnim žrtvovanjem francoskih kolonialnih čet. Tam so nemški oddelki sovražnika tako onemogočili, da poskušajo dobiti prostost gibanja proti južnim prehodnim cestam v Vogezi. Žilav odpor in odlični nemški protitrdarci pa so vzeli sovražniku, ki napada z močnimi silami v zapadnih Vogezi, iniciativo iz roke. To se kaže na primer v njegovem nepoznavanju dogodkov z nemškim bojiščem in položaja nemškega težkega orožja. Sovražnik je poskušal na več mestih z lokalnimi manevri čet in oklopnikov izzvati obstreljevanje nemškega topništva, da bi ugotovil nemške položaje ter da bi nato lahko nemške protitrdarce onemogočil. Kako visoke so izgube tudi pri takšnih krajevnih omejenih bojih, kaže pregled o desetdnevnih borbah v času od 29. septembra do 5. oktobra. V to obdobje ne spada niti britanski poraz pri Arhemu niti bitka za Aachen. V 10 dneh so izgubili Angloameričani 475 oklopnikov, 75 izvidniških oklopnikov in 51 topov raznih kalibrov, dalje je bilo 12.300 vojakov ubitih in preko 3200 ujetih.

Ogromne izgube angleške letalske pehote

Stockholm, 14. okt. Po vesteh iz Londona je izjavil general Eisenhower zastopnikom tiska, da se je prva divizija britanske letalske pehote pri Nijemgu skrčila od 7.500 na 2.000 mož. Eisenhower je dejal, da se je to zgodilo zato, ker so Nemci tako energično postopali proti pristalim četam.

Ni sredstva proti „V 1“

Amsterdam, 14. okt. Poveljni angleške domovinske obrambe general Pile je izjavil včeraj v svojem govoru, da nimajo doslej nikake uspešne obrambe proti letalnim bombam. Pile je dejal dobesedno: »Po mojem mnenju „V 1“ še zdaj nima niti odpravi svoje vloge ter potrebuje prav tako, kot vsako drugo novo orožje svojega protisredstva. Po vojni bo za Veliko Britanijo zelo važno, da iznajde primerno protiorožje.«

Mobilizacija v Franciji

Amsterdam, 14. okt. Reuter javlja, da je objavil v petek pariški radio da bodo z novim mobilizacijskim zakonom pozvali v vojaško službo vse Francoze stare od 18 do 47 let.

Nadaljnji siloviti boji na zapadu

Ameriški napadalni oddelki ustavljeni vzhodno od ceste Bologna—Florenca — Na bojišču pri Beogradu uničenih 36 oklopnikov — Uspešni protinapadi ob zgornji Tisi — Nadaljevanje ogorčene bitke južno od Debrecena — Sovjetski polzkusi prodora severno od Varšave in na predmostju pri Narevu preprečeni

Führerjev glavni stan, 14. okt. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil objavlja:

Na ožini ob otoku južni Beveland so bili odbiti petkrat ponovljeni močni sovražnikovi napadi.

V položajnih bojih za Aachen so dosegli Američani kljub močnim oklopniškim napadom proti hrabrenu odporu naših grenadirjev le skromne uspehe.

Zato so uničili staro cesarsko mesto tudi izven naših postojank z najtežjimi bombami in granatami. Na severnem robu mesta, zapadno od Stolberga in v gozdu pri Rötgeni je bilo več sovražnikovih napadov razbitih. Južnovzhodno od Remiremonta so pričeli Američani ponovno močno napadati na širokem bojišču. Na več vdorih boji še trajajo.

Brza bojna in nočna bojna letala so napadla v pretekli noči sovražnikova preskrbovalna oporišča z dobrim uspehom.

Z naših obalnih oporišč javljajo o močnem topniškem obstreljevanju Dunkerqua in o brezuspešnih sovražnikovih napadih pred Lorientom.

London smo zopet obstreljevali z ognjem orožja »V 1«.

Na bojem področju južno od Bologne napada ameriška 5. armada še nadalje z vso silo. Po izpremembi polnih bojih je uspelo sovražniku, da je nekoliko napredoval južno od Vergata in zavzel neko višino. Vzhodno od ceste Bologna-Florenca so ustavili naši grenadirji po ogorčenih bojih napadajoče ameriške oddelke. Na jadranskem bojišču so bili odbiti britanski napadi, majhni krajevni vdori pa so bili zapahneni.

Prevozne ladje vojne mornarice in ladje neke nemške spremiljave so potopile na dalmatinskem otoškem področju in v severnem delu Jadranskega morja tri britanske brze bojne čolne in poskočile štiri nadaljnje, katerih se je eden bržkone potopil.

Na staro-bolgarski zapadni meji so odbile naše čete južnozpadno od Sofije napad bolgarske divizije. Ob Moravi med Nišem in Dunavom in južno od Beograda so ogorčeni obrambni in napadalni boji. Tukaj je bilo na bojem področju Beograda uničenih 36 oklopnikov.

Ob zgornji Tisi so prinesli protinapadi nemškim in madžarskim oddelkom nove uspehe. Bitka južno od Debrecena se v ogorčenih bojih nadaljuje. Med Clujem in

Težki boji v južni Madžarski

Izjalovljenje hudih sovjetskih napadov na Gozdni Karpatih, severno od Varšave in pri Rigi

Berlin, 14. okt. S še trajajočo oklopniško bitko na južno-madžarski pusti je bila ohromljena udarna sila velikega boljševiškega sunka proti Madžarski. Boji se razvijajo z vedno večjo trdoto. V trčenju nasprotnih oddelkov je obležalo južnozpadno od Debrecena ponovno 44, zapadno od Velikega Varadina 19 in na drugih mestih mnogo sovražnikovih oklopnikov, tako da so nemške čete v tej bitki od 8. oktobra dalje uničile 257 sovražnikovih oklopnikov. Kot posledica teh velikih izgub pa se osredotočujejo boji vedno bolj in bolj na posamezna žarišča, tako da boljševiški nimajo več dovolj sil, da bi vzdržali svoj pritisk proti zapadu preko Tise. Čeprav so dosegli na nekaterih točkah s hitro premetljivostjo udarne smeri nekaj prednosti, so se morali vendar le izogniti v drugih odsekih nemškemu in madžarskemu protipritisku.

Boljševiške sile, zbrane med Dunavom in spodnjo Moravo, so obdržale svoj pritisk v severnozpadni smeri ter poskušale prodreti preko Morave proti zapadu in v smeri proti Nišu proti jugu, toda tudi tukaj je čutil sovražnik nemške protitrdarce. Na obeh straneh Cluja so napadle sovjetske čete z ojačenim pritiskom, da bi posegle iz Sedmograške v bitko, tukaj pa so bile alj odbite ali ustavljene in niso dosegle nobenih uspehov. Istočasno so pričele sveže sovjetske sile napadati prehode preko vzhodnih Beskidov. Čeprav so napadali na težiščih 6 do 7 krat sovjetski oddelki, močni od bataljona do polka, so bili v splošnem odbiti. S tem je bil zopet onemogočen sovražnikov poskus, da bi posegel s severa v tok dogodkov v dolini Tise.

Slični čitj osredotočenih, toda brezuspešnih operacij so nudili boljševiški na-

Der Werfer, der mittels eines Kabels ferngesteuert wird, ist in allen seinen Rohren geladen und wird feuerbereit gemacht

Foto: Hoepner-Atlantic

Metalec na vzhodni fronti
Metalec min, nabasan v vseh svojih ceveh, se pripravlja za odstrel. Metalec se sproži po kablu iz daljave

južnim pobočjem Gozdnih Karpatov so se umaknile naše čete nemoteno iz južnega dela Szeklerjevega rogliča na nove postojanke proti severozapadu. Ob prelazih Duka in Czikotal v vzhodnih Beskidih so se ob žilavem odporu naših divizij izjalovili ponovni sovražnikovi napori, da bi prodri preko prelazov.

Severno od Varšave in ob predmostju ob Narevu zapadno od Rozana smo izjalovili z najtežjim topniškim ognjem in stalnimi letalskimi napadi izvršene sovjetske prebijalne polzkupe.

Na področju spodnjega Memla je sovražnik spriču velikih človeških in tvarnih izgub napadal včeraj le s slabšimi silami in brez uspeha.

Naši bojni letalci so nudili severno od Varšave in severno od Tilsita hudo borbem se četami na zemlji občutno pomoč.

Ob Dvini se je zrušilo več boljševiških napadov. V svrhu skrajšanja bojne črte smo umaknili na vzhodnem bregu Dvine stoječe oddelke po uničenju vseh vojaško važnih naprav v vzhodnem delu mesta Rige nazaj na zapadni breg.

Pred polotokom Sworbe so preprečile nemške lahke pomorske sile nadaljnje sovjetske izkrcavalne polzkupe in potopile eno izkrcavalno ladjo in en brzi čoln. Verjetno so uničile še en nadaljnji čoln.

Včeraj je bilo v letalskih bojih in po profiletalskem topništvu sestreljenih 45 sovjetskih letal.

V zalivu pri Pečengji so težki boji z izkrcanim sovražnikom. Mornariško topništvo je potopilo velik boljševiški izkrcavalni čoln. Bolj proti jugu so razbili planinski lovci vse sovjetske polzkupe, da bi prodri preko Naamajokija.

V nerušljivih vodah so uničile zaščitne ladje vojne mornarice dva brezuspešno napadajoča sovjetska brza čolna.

Ameriški teroristični bombniki so napadli Dunaj in zgornjeleziško ozemlje. Spriču raztresenega odmeta bomb in napadov s krovnim orožjem je imelo civilno prebivalstvo zapadne in južnozpadne Nemčije izgube. Posamezna britanska letala so vrgla danes v zgodnjih jutranjih urah bombe na Köln. Sestrelili smo 55 anglo-ameriških letal.

Podmornice so potopile tri ladje s 17.000 tonami ter 6 rušilcev in spremiljalnih vozil. Nadaljnji pamik je bil s torpednim zadetkom težko poškodovan. Poleg tega so zbile tri sovražnikova letala.

padi med Varšavo in Ljepayo z namenom, da bi sunili proti Vzhodni Prusiji. Severno od Varšave so napadli po kratki topniški pripravi s tremi svežimi divizijami, toda že nemško topništvo je razbilo večji del naskakovalnih čet. Neki vdor je bil odstranjen s takojšnjim protinapadom. Pri Rostranu je podvel sovražnik težke napade z močnimi pehotnimi silami in približno 60 do 70 oklopniki. Proti žilavemu nemškemu odporu, ki je zadal sovražniku hude izgube, je začasno premaknil svojo bojno črto za malenkost naprej, pri čemer je zasedel tudi kraj Rozan. Zapadno od Novograda je prišlo do ogorčenih bojov. Po obrambi boljševiških napadov, izjalovljenih v jakosti polkov, so odstranili nemške čete star, že prejšnje dni ogorčeni vdor. Glavni sovjetski pritisk proti Vzhodni Prusiji pa je bil severno od Memla. Tukaj so nemške čete onemogočile sovražniku prodor na obeh straneh ceste Taugoren-Tilsit, ki so ga poskušali doseči z nastopom dveh armad in enega oklopniškega zbora. Nemško topništvo je ob tej priliki z odličnim obstreljevanjem onemogočilo večji del napadov še med razporejanjem sil. Le severno od ceste je dosegel sovražnik nekaj vdorov, proti katerim pa so se takoj usmerili protinapadi nemških oklopniških bojnih skupin. Boljševiški so bili ustavljeni, prodre skupine pa odrezane od svojih zvez. V nadaljnjih nemških protikutkih so dosegle nemške čete vzhodni breg reke Russ, sovražnikovi napadi proti predmostju ob Memelu pa so občutno popustili.

V severnem delu vzhodnega bojišča trajajo še nadalje težki, tudi krajevnomoj boji. Južno od Ljepaje so vrgli nemški protinapadi boljševiške več kilometrov nazaj. Vzhodno od toč, pri Sodenu je izgubil sovražnik v brezuspešnem napadu 8 oklopnikov in na področju pri Mošeikenu so zboljšali Nemci svoje postojanke s protinapadi. Proti Ridi so zopet na-

Beseda našega prezidenta

Pod tem naslovom se je na knjižnem trgu pojavila drobna, a nadvse dragocena knjižica govorov g. prezidenta, generala Leona Rupnika. Dostojno opremljene knjižice bi ne smel pogrešati noben slovenski dom. V njej so zbrani vsi proglasi in govori g. prezidenta, kakor jih je sprotili in ob raznih prilikah naslavljal slovenskemu narodu, odkar mu je stopil na čelo v naši pokrajini. Za vse, ki so doslej poslušali ali čitali prezidentove govore, bo ta knjižica dragocen in trajen vodnik na poti v bodočnost, obenem pa nepogrešljiv dokument za vse pomembno dogajanje na naših tleh v usodnih časih od lanskega septembra dalje.

Kdor je imel samo enkrat priliko slišati prezidenta Rupnika neposredno, poslušati njegovo jasno in kleno besedo, ta bo z zanimanjem listal v tej knjižici in iskal vse tiste bogate in sočne misli, ki jih je ta knjižar slovenskega čolnika izrekel o našem narodu, njegovi zgodovini, njegovi sedanjosti in njegovi svetli bodočnosti. V pravem občutku za mero in vago je vedno govoril o Slovencih kot malem narodu, vendar z vso samozavestjo iskrenega rodoljuba, ki ve kaj hoče in ki tudi ve, kaj je svojemu narodu — morda prav zato, ker je ta tako majhen — dolžan.

Vse prezidentove besede so zrasle iz neposrednega življenja. Izrečene so bile ali v težkih preizkušnjah našega naroda ali v slovesnih trenutkih, ob zaostnih ali radostnih prilikah. Izpovedal jih je kot svoje misli jasno in odkrito, ker se je zavedal, da je po svojem položaju dolžan dati narodu, kar narod od njega pričakuje. Njegova glavna skrb, ko nam je govoril ob tej ali oni priložnosti, je bila vselej, da nam v teh težkih časih pokaže pravo pot. Prav vse njegove misli nosijo počat te težnje: voditi narod, da ne zaide, kakor oče čuvati nad njim, da ne zdrkne v prepad, ki se mu odpira zdaj na tej, zdaj na oni strani, biti mu močna opora in neumoren glasnik njegovih teženj.

Kaj nam razodevajo vse te njegove besede, ki jih imamo sedaj tako lepo zbrane pred seboj? Predvsem vročo in neomajno ljubezen do domovine in naroda. Razodevajo pa nam tudi prezidentovo odločno voljo, da stori za svoje ljudstvo vse, kar more. Noče mu biti le uradni zaščitnik in predstavnik, biti mu hoče tudi njegov prvi delavec. Predvsem pa mu hoče neprestano vlivati trdno vero, da bi niti za hip ne podvomil o sebi, da bi ga tudi najtežje preizkušnje ne potle in da bi vedno imel pred očmi svojo jasno načrtano pot k vstajenju in nadaljnemu boljšemu življenju. Pot g. prezidenta je pot zvestobe narodu, zvestobe narodnemu izročilu in zvestobe vsem tistim svetinjam in vrednotam, ki smo si jih v teku stoletij izoblikovali, vanje verovali, jih branili in pred vsem svetom zastopali, ki pa so nam jih židovsko-boljševiški sovražniki našega naroda — ob sodelovanju naših domačih izkoreninencev — hoteli ugrabit in jih poteptati.

Z vsako svojo besedo poziva g. prezident Slovence k strnjnosti, medsebojni povezanosti in požrtvovalnosti v službi naroda. Interesi narodne skupnosti so mu več kakor vsi drugi interesi. On daje, neprestano daje in iz polnega srca. Nobena njegova beseda ne pade slučajno, nobena ni vržena kar tjavendan, vsaka je dobro pretehtana, vsaka na svojem mestu. V vseh pa so zrcalili tolikšna zavest odgovornosti za vse, kar dela, da ji je težko najdemo primero v slovenski politični zgodovini. V tem je njegova največja moč, v tem je tudi skrivnost njegovega vpliva na ljudske množice, ki vidijo v njem svojega vsega in sigurnega vodnika. Ta skrivnostni vpliv njegove besede so nam razodevala zlasti nečista ljudska zborovanja po naši deželi, kjer je vsaka prezidentova beseda padla na rodovitna tla.

Naše ljudstvo vidi v generalu Rupniku odločnega in nepopustljivega borca proti komunizmu in njegovim pomagačem, s tem pa tudi svojega rešitelja, kajti nihče bolje ne ve kot preprosti ljudje, kakšno zlo in kakšno nesrečo pomeni zanje komunizem. Prezidentov program je v tem pogledu jasen, saj izvira iz spoznanja ljudstva samega. Mati, domovina, Bog — ta tri vodila ljudstva so tudi vodila prezidenta.

padle močne boljševiške sile, ki pa so bile odbite in so utrpel izgubo številnih oklopnikov. Tudi na otok Oesel so izvedli močne, toda brezuspešne napade, ki so se zlomili ob odporu nemških grenadirjev in pionirjev, kakor tudi v ognju mornariškega topništva. Sovražnikov izjalovljeni pristajalni poskus, ki bi naj odprl zapeh ob ožini, je stal sovražnika 230 padlih in 215 ujetnikov, številni boljševiški pa so utonili pred obalo.

Boji v Italiji

Berlin, 14. okt. Na italijanskem bojišču so nadaljevali Severnoameričani na Apeninih z napadi s krajevnomoj osredotočenimi pehotnimi in oklopniškimi silami, ki so ne preneha udarjal proti nemškim položajem. Močni topniški ogenj in neprestani napadi številnih borbenih letal, srelnih in težkih bombnikov so podpirali sovražnika, ki je hotel doseči prodor skozi nemško obrambo z vso silo, ne oziraje se na visoke izgube. Toda tudi tokrat ni uspel.

Trdi, izpremembi polni boji so se razvijali posebno severno in severno vzhodno od Monzuna, kakor tudi severno od Lojana. Na cesti Lojana-Pianoro je sovražnik najprej nekoliko napredoval ter zasedel 2 višini na obeh straneh ceste, s katerih pa so ga nemški grenadirji pregnali s takojšnjimi protinapadi. Ob tej priliki so ujele nemške čete številne sovražnikove vojske. Hudi boji na področju gore Monte delle Formiche pa trajajo nadalje. Tam so poskušali prodreti Severnoameričani s 5 napadi, ki so se pa vsi izjalovili ob izvestni obrambi in odločnosti nemških hrabrih oddelkov. Na obeh straneh Sassoleca je uspelo sovražniku po številnih sunkih

Beda mladine na Siciliji

Milan, 14. okt. Dopolnilek ameriškega lista »American Traveller« poroča, kakor javlja severnoitalalsko časopisje, da je na Siciliji mladina vsa prežeta z zločini. Ponašajo se na Siciliji tragedije zapuščenih otrok, kakršni so se odigrali svojevčasno v Sovjetski zvezi. Na Siciliji tvori otroci, ki so izgubili pri bombniških napadih dom in starše, velike tolpe ter se vlačijo, stradajo, ropajo in prosejo po Siciliji. Ameriški vojaki pa izkoriščajo obupni položaj zapuščenih otrok v vsakem pogledu.

Doklonitev žrtvam komunizma na ljubljanskem pokopališču

Memorijalni govor škofa dr. Rožmana — „Bodite v tej uri vsi enega srca in ene misli!“

Ljubljana, 14. oktobra. Ob drugi obletnici zavratnega umora bivšega bana dr. Marka Natlačenja je bila včeraj, petek, ob 15. na njegovem grobu pri Sv. Križu lepa spominška svečanost, ki jo je opravil škof dr. Gregorij Rožman ob številni asistenci. Ker je pokojni bivši ban najvidnejša žrtev med vsemi, ki si jih je doslej izbral okrutni komunizem med slovenskim narodom, postaja obletnica njegovega umora spominški dan za vse žrtve komunističnega terorja. Zato se niso zbrali na pokopališču samo svojci in sorodniki velikega pokojnika in ne le njegovi ožji prijatelji in nekdanji somišljeniki, marveč so se zbrali na njegovem grobu predstavniki slovenskega ljudstva vseh slojev in prepričani, da poudarijo svojo solidarnost v odporu zoper komunistično ubijanje in uničevanje.

V zastopstvu g. prezidenta generala Leona Rupnika se je udeležil spominskih svečanosti načelnik upravnega oddelka pokrajinske uprave g. dr. Hubad. Mestno občino je zastopal vršilec dolžnosti župana gospod Jančič. Navzoča sta bila tudi upravniki policije dr. Hacin in načelnik informacijskega urada dr. Puš, nadalje predstavniki javnih uradov ter vseh pomembnejših korporacij, organizacij in ustanov. Dr. Natlačen je bil nekdanji v časih strankarskih bojev izrazit politični delavec in voditelj. Kako daleč so ti časi že za nami, kako zelo so se izginila nekdanja strankarska nasprotstva in kako so vsi ljudje, ki se zavedajo odgovornosti do naroda in čutiljo zanj, danes že tesno povezani v splošni slovenski skupnosti ne glede na nekdanje nazorske ali strankarske politične razlike in razprtije, je najlepše izpričala udeležba pri včerajšnji svečanosti, saj so se ob grobu dr. Natlačenja zbrali v isti misli in volji poleg njegovih nekdanjih soborcev in sodelavcev tudi ljudje, ki so veljali takrat za njegove nasprotnike. Pokazalo se je na ta način vnovič, da so bile namreč vse komunistične spletke in vsa komunistična hujkanja in da je danes naš narod ne glede na to, kar ga je v preteklosti razdvajalo, tesno strujen v odklanjanju komunizma in njegovih načel ter v odporu in borbi proti njemu.

Takoj po prihodu g. škofa je zapel pomnoženi pevski zbor »Ljubljance« vedno lepo molitev »Usliši nas, Gospode«. Nato je cerkveni nadpastir opravil nagrobno molitev, v kateri se je spomnil pokojnega bana tudi vseh ostalih žrtv komunizma. Po končanem verskem obredu je imel naslednji pretežitveni in pomembni govor na zbrano množico:

»Če pšenično zrno ne pade v zemljo in

ne umrje, ostane samo, če pa umrje, obrodi obilo sadu« (Jan. 12, 24), te besede Zveličarja, ki je o sebi rekel: »Jaz sem vstajenje in življenje«, nam prihajajo na misel, ko na drugo obletnico smrti stojimo ob grobu slovenskega bana dr. Marka Natlačenja. Ta grob nam je danes spomin in simbol vseh onih tisočev znanih in neznanih grobov, v katerih počivajo izmučeni in mnogokrat okrnjena trupla vseh, ki so se iz svojega najglobljega prepričanja in iz ljubezni do svojega naroda kakor koli borili zoper največje zlo, ki preti materialni in duhovni kulturi našega naroda, zoper brezbožni komunizem. Od tega, nam vsem draga groba, hitijo naše misli in naše molitve k vsem grobovom, ki krijejo žrtve brezbožnega komunizma.

Kakor pšenična zrna so padli vsi ti v našo zemljo, ki jo je pustil Bog zanje razorati od rdeče revolucije naših miselnosti in našim svetim izročilom tujega komunizma. Navidezno so uničeni in zdi se nam, da so vrzeli, ki jih je njihova smrt vsekala, tako velike in nevarne, da jih ni mogoče več zamašiti. Kakor kmet smo, ki je vsejal žito, a ga je ostalo le prgišče še v kašči. S strahom in skrbjo misli, s čim bo prehranil družino do žetve, ki je še daleč.

Kakor mora pšenično zrno umreti, da obrodi obilo sadu, tako — verujemo — je Bog pustil tudi te idealne borce in tihe junake umreti, da iz njihovih grobov zraste obilen sad.

Dvojne vrste sad: za nje same in za narod. Umrli so v veri v izvrševanju dolžnosti, ki so jih imeli po sodbi lastne vesti za svete in Bogu všečne; umrli so v zvestobi do konca, zato upamo, da se je njih žalost že v veselje spremenila, da so po besedi psalmista že prišli v božje šrambe, z veseljem nesoč snopje bogate žetve, ko so prej jokaje šli sejat svoje seme, seme lastne krvi in tuzemskega življenja. Upamo, da bodo iz teh grobov na veliki Gospodov dan njihova trupla, ki so jih sejali v minljivosti in slabosti, vstala v neminljivosti, časti in moči (I Kor. 15, 42). To je njihov osebni sad, samo zanje.

Isti zakon velja za življenje naroda. Tudi narod doživlja usodno težko čase, ko v žalosti in solzah seje najdražje seme, ki bi ga po človeški sodbi nujno potreboval, da ne shira in ne pogine, seje v brazde od sovražne ali krvave bratske roke izorane. In kakor daleč seže njegovo solzno oko, ne vidi konca teji žalostni setvi in začne dvomiti, če bo iz tega semena za življenje naroda sploh kaj zrastle. In verno srce vprašuje: Zakaj tako, Gospod zakaj?

Zakaj so zaman vse naše prošnje, tako zelo s solzami in krvjo zalite? Pa mu Gospod iz nebes po prerokovih ustih odgovarja: »Kolikor višje je nebo od zemlje, toliko višja so moja pota od vaših potov, in moje misli od vaših misli« (Iz 55, 9).

Tolike žrtve, padle v zvestobi, resnici in ljubezni, tudi narodu obrode obilo sadu. Kakor vsaka setev rabi svoj čas za rast in zorenje, tako tudi ta naša narodna setev, vsejana v deset in desetisoč grobov. Taka setev zori deset ali celo stoletja, a dozori gotovo v času, ki ga je Vsemogočni in Vsevedni določil. Sejemo sedaj ml, najbrže se ni povsem končala ta setev, ne vemo pa, ali bomo dozorelo žetev tudi učakali. Ni to važno, saj pravi Gospod: »Eden seje, drugi žanje«, drugi rod za nami bo morda šele veselo zbral sadove sedanje krave žetve; navzile temu bo res, da se bosta po isti Gospodovi besedi skupno veselila sejavec in žanjec (Jan. 4, 37).

Ob tem grobu se zavajmo, če svoje dolžnosti, da storimo vse, kar je na nas, da bo ta setev v rešitev in boljše življenje naroda hitro dozorela, da jo bo še sedanji rod mogel požeti in uživati. Kaj je v tem pogledu naša dolžnost? Da se ravnamo dosledno in zvesto po nauku, ki ga nam iz teh posvečenih grobov dajejo naš dr. Marko Natlačen in tisočeri njegovih tovarišev. In ta nauk je:

»Bodite edini, podajte si roke, strnite trdno svoje vrste vi vsi, ki pravite, da narod zares ljubite, da mu želite ohraniti življenje in mu pripraviti lepšo, svobodnejšo in bolj blagoslovljeno bodočnost na temelju resnice, pravice in ljubezni, ki je za vse človeštvo uzakonjena v božjih zapovedih. Vi vsi, ki to resno hočete, bodite enega srca in ene misli v tej uri. Naj vas ne bega in ne plaši nič, kar navidezno se grozi. Škovanj v eno voljo, eno ljubezen in eno moč stojite trdno in vztrajajte zvesto do konca.«

Dragi rajni bratje in sestre! Sprejemamo to vaše navodilo, ki ste ga podpisali z lastno krvjo. Vaš zgled in vaša zvestoba nam ostaneta dragocena in sveta zapuščina. Zato naš odgovor vam: »Eno v zvestobi do konca.«

Besede g. škofa so segle globoko v srca vseh navzočih. Potem ko je pevski zbor zapel zaključno žalostinko »Glej, človeke«, se je žalni zbor razhajal pod močnim vtisom besed škofa dr. Rožmana in s trdnim sklepom, storiti vse, da se v popolnosti uresniči poziv, ki ga je na koncu svojih izjavil naš škof: na vse Slovence v imenu dr. Natlačenja in vseh ostalih žrtv komunističnega sovraštva.

Danes 15. oktobra bo govoril ob pol 20. v ljubljanskem radiju šef pokrajinske uprave prezident divizijski general Leon Rupnik

Ostro streljanje

Občinstvo se opozarja na naslednje: Strelišča pri Brdu in Sostrem so zaznamovana z rdečimi trikotnimi drogovi in vse dovodne ceste in poti so zaprte za zatornicami. Na vseh streliških so postavljene svetilke. Kadar so zahtevnice prispjele in svetilke potegnene v višino, pomeni, da je ostro streljanje in da je dostop na te ozemlje življenjsko nevarno.

Uprava policije.

Gospodarstvo

— Iz zadržnega registra. Pri Bolniški podporni zadrugi nameštencev mestne občine in Mestne hranilnice Ljubljane, zadruge z. o. j. v Ljubljani, so bili izbrisani člani upravnega odbora Milan Strlekar, Jože Langus, inž. Nace Perko, Josip Hribar in Viktor Lapajne, vpisani pa so bili Leopold Novelli, mestni služitelj, dr. Stanislav Pirš, podpravnatelj Mestne hranilnice, Ladislav Tomec, trošarinski preglednik, Janez Kušar, načelnik oddelke Mestne hranilnice in Karel Pirnat, mestni tehnik v Ljubljani.

— Prepoved tiskanja razglednic v Nemčiji. V okviru ukrepov za koncentracijo vojnega gospodarstva je nemški produkcijski pooblaščenec za tisk objavil odredbo, po kateri se s takojšnjo veljavnostjo prepove izdelovanje razglednic, razen naravnih za izvoz, za katera pa je potrebno posebno dovoljenje. Za začeta dela se morajo končati do 30. novembra t. l.

— Iz hrvatskega gospodarstva. Hrvatski kmetijski in prehranjevalni minister je odredil odkupno ceno za laneno in konopljeno seme. Kmetovalci, ki oddajo svoj pridelek, dobe za vsakih 100 kg semena brezplačno 6 kg masla, 30 kg oljnih tropin in 6 kg firneža. — Zagreška podružnica tvrdke Zugmayer & Gruber (s sedežem v Slovenski Bistrici) se spremeni v samostojno dejelno družbo pod istim imenom. Glavnica nove družbe bo znašala 1.5 milijona kun. — Zagreška tvornica čevljev d. d. se je fuzionirala v Zagreško tvornico usnja d. d. Prezvernica tvrdka Zagreška tvornica čevljev poziva sedaj upnike tvornice usnja, naj prijavijo svoje terjatve. — Kmetijski in prehranjevalni minister je predpisal naslednje enotne prodajne cene za moko v trgovini na debelo, franko namembna postaja kupca kjerkoli v državi: bela pšenična moka 180 kun za kg, pšenična krušna moka 10 kun, pšenična enotna moka 36.80 kun, pšenična ržena moka 36.80 kune, ječmenova enotna moka 47.90 kune. — Hrvatska tvrdka Sladorana d. d., ki je bila ustanovljena s 50% udeležbo hrvatske države, je sedaj zvišala glavnicu od 100 na 250 milijonov kun. Podjetje je bilo ustanovljeno s nalogo, čim prej zgraditi dve novi sladkorni tvornici, da se doseže kritje domače potrebe sladkorja. Sedaj ima Hrvatska samo eno sladkorno tvornico, ki ne more predelati niti vsega pridelka sladkorne pese. Uresničitev tega načrta se je zaradi raznih ovir precej zavleklo, vendar upajo, da bo ena tvornica, ki je že dograjena, še letos dobila potrebno opremo, tako da bo lahko začela obratovati. Tako bo prihodnje leto mogoče znatno povečati pridelovanje sladkorne pese in doseči potrebno samooskrbo s sladkorjem.

— Švicarske uvozne težkoče. Švica ima velno večje težkoče s prekomorskim uvozom, kar se kaže tudi pri stalno naraščajočih carinskih dvehodih. Tako so letos v avgustu znašali carinski dohodki le še 6.2 milijona frankov, to je za 1.1 milijona frankov manj kakor v istem razdobju lanskega leta. V prvih osmih mesecih letošnjega leta so dosegli carinski dohodki le 64.8 milijona frankov nasproti 91.3 milijona frankov v istem razdobju lanskega leta, tako da je nastal pri dohodkih primanjkljaj nasproti prejšnjemu letu v višini 26.5 milijona ali skoro 30%.

— Zigovanje bankovcev v Belgiji. V zvezi z ukrepi za poljanje črne borze bodo v Belgiji do konca oktobra zigovali vse bankovce po 10.000, 1000, 500 in 100 frankov. Pri predložitvi bo vsakdo lahko za menjal stare bankovce tudi za nove bankovce po 2000 frankov. Med Belgijo in Anglijo je bil sporazumno določen tečaj funta v višini 176.60 belgijskega franka. Ta tečaj naj bi veljal tri leta in ga v tej dobi ne bi bilo mogoče spremeniti brez sporazuma.

— Povečanje angleškega obtoka bankovcev. Zadnji izkaz Angleške banke zaznamuje novo rekordno stanje obtoka bankovcev, v višini 1155 milijonov funtov nasproti 1089 milijonov ob koncu lanskega leta in 987 milijonov pred enim letom. V teku enega leta se je torej obtok povečal za 168 milijonov funtov ali za 17%.

— Razmerje med funtom in dolarjem. Londonski »Daily Mail« poroča iz New Yorka, da se bodo v kratkem pričela v Washingtonu kolajiva pogajanja o angleško-ameriški valutni pariteti. Pred izbruhom sedanje vojne je veljal angleški funt nekaj manj kakor 5 dolarjev. Medtem se je to razmerje spremenilo, tako da velja danes funt 4 dolarje. Angleži zaradi izvoznih interesov po vojni že dolgo zagovarjajo potrebo znižanja tečaja funta pod 4 dolarje. Temu pa se Američani hudo upirajo. Pri dosedanjih razgovorih med Rooseveltom in Churchillom o tem še ni prišlo do sporazuma.

Atlee še nadalje na čelu angleške delavske stranke Amsterdam, 13. okt. Kot javlja londonski radio, so izvolili Atleeja znova za vodjo angleške delavske stranke.

Sirijska vlada odstopila Izborni, 13. okt. Po vesti bejrutskega radia je ta seji parlamenta odstopila sirijska vlada. Odstop je seditel po parlamentni seji, na kateri so obravnavali panarabsko predkonferenco v Aleksandriji. Poleg tega so nastale za vlado nove težave zaradi zadržanja De Gaullova vlade, ki se je izrecno uprlo prošnji, da se umakne.

Seja turške vlade Beograd, 14. okt. Kakor poroča ankarški radio, se je včeraj pod predsedstvom Saradzoglia sestali ministri svet.

Obvestila »Prevoda«

Razdeljevanje krompirja

Opozorjamo potrošnike, da dvignejo do maa krompir na odrezke št. 21—24 vključno do ponedeljka 16. t. m., ker s tem dnm ti odrezki zapadejo.

Italijanski krompir na odrezke št. 1 do 20 še deli nabav. zadruga železničarjev in Gospodarska zveza, Maistrova 10.

Tvrdke, ki delijo domač krompir, pozivamo, da nam v torek dne 17. t. m. sporoče, koliko krompirja so prodale in koliko ga še imajo na zalogi.

Nagradno razdeljevanje kuhinjske soli proizvajalcem mleka

Oni proizvajalci mleka, ki so v prvem mlekarškem polletju, t. j. od 1. III. do 31. VIII. t. l. oddali Prevodovim žbirničkam predpisane ali še večje količine mleka, prejmejo za nagrado kuhinjsko sol in sicer sorazmerno po dobavljeni količini in odstotkih zadostitve. Nagradenci bodo prejeli nakaznice te dni na svojih žbirničnih mleka in morajo dvigniti sol najkasneje v treh dneh po njih prejemu pri spodaj navedenih tvrdkah:

Obč. Ljubljana tostran zapornega pasu in vasi: Studenec (obč. Polje), Zg. in Sp. Hrušica in Fužine (obč. Dobrunje): Kmetijska zadruga, Ljubljana, Maistrova 10. Obč. Ljubljana onstran zapornega pasu — Dravljice: žbirnična mleka, Dravljice, Obč. Rudnik in občina Ljubljana onstran zapornega pasu — Črna vas: Podobnik, Rudnik, Občina Dobrova: Zalaznik, Dobrova, Občina Brezovica: Zor, Brezovica, Občina Ježica: Snoj, Ježica, Občina Dobrunje: Črne, Dobrunje, Občina Polje: Ham, Vevče, Občina Vrhnika: Mlekarska zadruga, Vrhnika. Vse ostale občine pa pri občinskih preskrbovalnih uradih oziroma po njih določenih tvrdkah.

Potrošnikom kuriva

Zaradi oblastvene odredbe trgovci s kurivom ne smejo deliti premoga na odrezke za meseci, ki so že pretekli. Glede na to se potrošniki opozarjajo, da pravočasno dvignejo pri trgovcih s kurivom premog, ki jim pritiče v tekočem mesecu.

Sindikar trgovcev s kurivom

Novi telefonski naročniki

Pošta direkcia obvešča vse imetnike novega telefonskega imenika za 1944. leto za področje mesta Ljubljane, da ga je treba izpopolniti s sledečimi telefonskimi naročniki, ki jim je bil telefon naknadno uvrščen v promet: Bogataj Ivan, elektrotehnik, Unternehmung — elektrotehnično podjetje, Kongresni trg 19 — 20-03; Gorec A., Fahrdrer, Auto-u. Winter-sport-Artikel — kolea, avto- in zimskosportne potrebšline, Dunajska c. 1a — 30-06; Hrehorčič F., Wohnung — stanovanje, Rechenburgova 3 — 33-09; Kobal, dr. Alojzij, Rechtsanwält — odvotnik, Dunajska 1a — 21-38; Kosi & Sver, Bauunternehmung — gradbeno podjetje, Cesta 29, okt. 16 — 21-75; Krivic, dr. Rudolf, Rechtsanwält — advokat, Pražakova 15 — 27-12; Mandelje Drago, avtor, Baumeister — pooblaščen graditelj, Albanska 4a — 38-50; Marade, Lager — skladišče, Živnozdravniška ulica — 32-33; Ogrin, Ing. Gustav, avtor, Ingenieur-Architekt — pooblaščen inž. arhitekt, Dobrolova 30 — 34-47; Pavlič Miroslav, Mala čolnarska 7 — 28-85; Petriček, Konditorei-Café — slaščičarna-kavarna, Ulica 3 maja 6 — 34-90; Schumi Iv., Heizmaterialhandlung — trgovina s kurivom, Kanzlei — pisarna, Františkanska 10 — 22-75; Slovena-Transport, Speditionsunternehmung — pedicijska tvrdka, Miklošičeva 13, Büro — pisarna — 27-18; Zollvermittlung u. Lager — carinska pisarna in skladišče — 37-19; Sumi Iv., Heizmaterialhandlung — trgovina s kurivom, Kanzlei — pisarna, Františkanska 10 — 22-75; Sver & Kosi, Bauunternehmung — gradbeno podjetje, Cesta 29, oktobra 16 — 21-75.

Hkrati opozarjamo telefonske naročnike, da se bo prodajal telefonski imenik od 20. t. m. le s samo na glavni pošti.

Zaplemba imovine upornikov

Službeni list šefa pokrajinske uprave v Ljubljani od 14. oktobra 1. 1944. objavlja odločbo o zaplembi imovine upornice Guček Marije, trgovke, nazadnje stanujoče v Ljubljani, Staničeva ul. št. 6; in upornikov Kolarja Antona, natakarja, nazadnje stanujoča v Ljubljani, Poljanska c. 20; Čuka Ivana, učitelja, nazadnje stanujočega v Ljubljani, Povšetova ul. 16; Sajovicca Janka, dijaka, nazadnje stanujočega v Ljubljani, Svetčeva ul. 4/I; in dr. Budiča Zdenka, zbiravnika, nazadnje stanujočega v Ljubljani, Domžalska c. 11.

Zaklonišča je treba od časa do časa preizkušati. Ako imate v zaklonišču stalno nameščene odeje, jih je treba redno čepati. Pitno vodo menjati vsak dan!

Zahvala

Vsem, ki ste spemili našega draga ata, gospoda

JANKA GRADA

okr. šolskega nadzornika v pok. k večnemu počitku, zastopnikom oblasti, ču. duhovščini, gg. zdravnikom, šolskim tovaršem in tovaršicam, prijateljem in znancem, vsem darovalcem krasnih vencev in cvetja, g. banskemu šolskemu nadzorniku štrukturi in šolskemu upravitelju g. šlibarju za prisrčne poslovilne govore, učiteljskemu in mošanskemu pevskemu zboru za v srce segajoče žalostinke, vsem plemenitim darovalcem, ki so namesto cvetja na grob obdarili strošnoško šolsko mladino, kakor tudi vsem, onim, ki so z molitvijo in sv. mašami zadušnicami spemili njegovo dušo v večnost, se iskreno zahvaljujemo.

Ljubljana, 14. oktobra 1944.

Grad Pavla, žena; Boris, Ivo, Slav, Pavli, Ela, Ivanka, Cilka, Darinka, Majda, Dragica, otroci; zetje, snae in vnuki

Velika letalska bitka nad Formozo

Boji, ki so se pričeli v četrtek, se nadaljujejo z nezmanjšano silovitostjo — Kombinirana letalska ofenziva ameriških bombnikov

Tokio, 13. okt. Japonski glavni stas objavlja, da je 12. oktobra okrog 1100 sovražniških letal napadlo več krajev na otoku Formozo. Japonske edince so sestrelile približno 110 letal. Od 13. oktobra jutraj napadajo sovražniški letalski oddelki vnovič Formozo. Obrambni boji so opoldne še trajali.

Naknadno javljajo: V vodovju okrog Formoze in nad otokom samim divja trenutno največja letalska bitka vzhodnoazijske vojne. Vesti iz japonskega glavnega stana pravijo, da divjajo boji praktično brez prestopa, da je četrta jutraj in so se v petek še vedno nadaljevali.

Japonski bombniki so takoj zatem, ko so odkrili izvidniki v vodovju južno od otoka sovražniškovo brodograd, obstoječo po večini iz nosilk letal, silovito napadli te ladje. Ker tudi ti napadi še trajajo, sedaj ni še nikakega zaključnega poročila. Žrtve prvega japonskega napadnega vala so postale zvečer 12. oktobra dve nosilki letal in dve nadaljnji vojni ladji, ki so bile, potopljene oziroma težko poškodovane. Smatrajo, da se bodo poškodbe Američanov bistveno zvišale. Posebej značilno pri

tej ameriški ofenzivi je dejstvo, da jo prvič izvajajo kombinirane sile, ki so startale z nosilk letal in s kitajske kopnine. Američani so napadli tudi s svojimi modernimi veebombniki »B 29«, ki so priletili s Kitajske.

Tokio, 13. okt. Po poročilih z bojišča so imela ameriška letala, ki so napadla Formozo, potvorne znake. Očividno so nameravala prevariti japonske branilce. Poročila pravijo, da so bili znaki taki, da se niso na večjo razdaljo prav nič ločili od japonskih.

Nad 1000 angloameriških ujetnikov utonilo

Tokio, 14. okt. »Domei« poroča z nekega japonskega oporišča, da je nedavno utonilo nad tisoč angloameriških vojnih ujetnikov, ki so bili na ladji, namenjeni na Filipine, katero je torpedirala in potopila sovražna podmornica. Takoj po nesreči je odšla na pozorišče japonska reševalna ekspedicija, kateri pa se je kljub največjim naporom od 1200 ujetnikov posrečilo rešiti le 171 ljudi.

Izigravanje Mikolajczyka v Moskvi

Amsterdam, 14. okt. Londonski radio javlja, da je imel poljski min. predsednik Mikolajczyk takoj po prihodu v Moskvo razgovor z britanskim zunanjim ministrom Edenom. Moskovski dopisniki javljajo, da se bo Mikolajczyk najbrže najprej razgovarjal z britanskimi in sovjetskimi osebnostmi in šele potem z zastopniki poljskega odbora v Lublinu.

Stockholm, 14. okt. Uradna »Rdeča zvezda« je dokaj neprijazno pozdravila poljskega min. predsednika Mikolajczyka. Po poročilu »Exchange Telegraph« je napisal sovjetski list članek, poln silovite kritike, proti londonski »bankroterski kliki poljskih reakcionarjev« in zlasti proti državnemu predsedniku Raczkiewiczu.

Stockholm, 14. okt. Po Reuterjevi vesti iz Washingtona je nastopil predsednik poljsko-ameriškega kongresa, ki zastopa 6 milijonov ameriških državljanov poljske narodnosti, zelo ostro proti Churchillovi poljski politiki. Po razgovoru z Rooseveltom je izjavil: Anglija je šla zaradi Poljske v vojno in bilo bi zelo čudno, ako bi sedaj Anglija izročila dele poljskega ozemlja Sovjetski zvezi.

Zeneva, 14. okt. »New York Times« pravi v uvodniku: »Min. predsednik Churchill, ki razpolaga gotovo z zelo dobrimi informacijami, je mnenja, da je izpolnitev ruskih zahtev glede poljske meje pravična.« List nadaljuje: »Rusija in njene želje predstavljajo zelo važen faktor in bo poljska begunska vlada prav storila, ako se bo vdala moskovskim zahtevam.«

Iz vsega navedenega izhaja nad vse razločno, da bo moral Mikolajczyk v Moskvi dati le še svoj pristanek na vse sovjetske zahteve. Angleško »jamstvo« za neokrnje meje Poljske se je izkazalo kot povsem nedostojno spričo sovjetske silovitosti. Ne oziročaj se na dano besedo »zaveznika«, zasledujejo Kremeljski mogotci svoje cilje in Anglija je danes v tako hudih skrilcih, da si ne more dovoliti kakkega odločnejšega nastopa proti Sovjet-

ski zvezi. Uglad Anglije dobiva udarec za udarcem in med temi gotovo ni najmanjši vprašanje poljskih meja, ko morajo v Londonu brez moči pogaziti svečana zagotovila, obljube in jamstva. Vsakomur mora biti jasno, da je moskovska nejevolja napram poljski begunski vladi, naperjena v enaki meri proti Angliji.

Londonski Poljaki se selijo v Brazilijo

Stockholm, 14. okt. Po nedavnih vestih o tem, da se namerava izseliti London ka poljska izseljenška vlada v Ameriko, poroča sedaj »United Press« iz Ria de Janeiro, da je dovolila braziljska vlada vsem članom poljskega izseljenškega odbora v Londonu, da se smejo naseliti v Brazilijo. V zadnjem mesecu je prešla braziljska vlada prošnje 40 izseljenških Poljakov glede dovolitve prihoda v Brazilijo. Sedaj potrjujejo tudi govorice, da si je kupil bivši poljski vrhovni poveljnik general Sosakovski farmo v Braziliji.

Le Moskva odloča na Balkanu?

Bern, 13. okt. Dopsisnik »Chicago Daily News« javlja iz Italije, da je sredozansko poveljništv general Wilson odklonil prošnjo več rimskih dopisnikov, naj bi jim preiskbelo pri sovjetskih oblastvih dovoljenje za potovanje na Balkan. Dopisnikom so izjavili, da dobe tozadevno dovoljenje lahko le neposredno pri sovjetskih oblasteh. Tudi ta zjava znova potrjuje absolutno sovjetsko nadobest, ki ne pusti, da bi ji angloameriški dopisniki gledali v karte.

»Kraljevsko« dejanje

Zeneva, 14. okt. Po vesti »United Press« iz Bukarešte je podpisal kralj Mihail dva odloka, v katerih izrecno odobrava aretacijo vseh narodno usmerjenih Rumunov in kaznovanje bivših članov vlade. Mihail si je s tem pridobil žalostno čast sovjetskega rablja.

Boljševiško rovarjenje na Finskem

Stockholm, 13. okt. Švedski tisk poroča o naraščajoči napetosti med finskimi marksisti in o vedno večji gonji proti njihovem glavnemu zastopniku Tannerju. »Folkets Dagbladet« poroča, da se je sovjetska nadzorovalna komisija le iz takotnih razlogov obnašala prvotno precej zno napram finskim marksističnim organizacijam, da ne bi napravila slabega vtisa na marksiste drugih narodov, medtem pa je sovjetskim agentom že uspelo pridobiti zase razne višje marksistične strankarske funkcije ter prirediti pravo gonjo proti Tannerju.

Zanimiva je v zvezi s tem tudi vest, da so pozvali stockholmsko sovjetsko zastopnico gospo Kolontajevu v Moskvo, kjer naj bi podala svoj zagovor glede obljub, ki jih je dala julija meseca Fincem v razgovorih s Paasikivijem. S temi obljubami so skušali taktat zavest Fince, ki so šele v Moskvi zvedeli za brutalno resnico.

Stockholm, 13. okt. »Folkets Dagbladet« je zvedel iz finskega vira, da se je vrnil v Vilpurii znani finski boljševik Kuusinen, ki naj bi tamkaj organiziral »Karelijsko sovjetsko republiko«. To je prvi korak na poti k sovjetski republiki Finski. Ta vest je tem bolj vznemirlja javnost v Helsinkih, ker se boje, da bo organiziral Kuusinen v Vilpuriju tudi boljševiško gardo.

Stockholm, 14. okt. TF javlja iz Helsinkov, da je bila finska vlada spričo izrednih bremen mirovne pogodbe prisiljena zvišati davke. Za 1. 1945 bodo zvišali dohodnino za 20%, zemljiarno pa za 25%. Računajo, da bodo prinesli zvišani davki milijardo kron, ki naj pokrije letošnji primanjkljaj.

Bolgarska delegacija za premirje

Beograd, 14. okt. Po vesti radijske postaje v Sofiji so odobrili zavetniki, potim ko je sofijska vlada pristala na izpolnjevanje predpogojev, posebno delegacijo za pogajanja o premirju. Ta pogajanja bodo v Moskvi. Mnistrski svet je imenoval za člane delegacije: zunanjega ministra Peška Stainova, ministra brez listice Kerkašova, ki je komunistični zastopnik v vladi, ministra brez listice Petkova in finskega ministra Stojanova. Kot svetovalec so dodeljeni bivši poslanik v Moskvi Mihačev, ki ga poznajo v Bolgariji kot saloškega boljševika, generala Jurija Popova, ki se je udeležil zasedbe Dobruže ter bil leta 1941. odstavljen. Član delegacije je tudi polkovnik Antonov, vodja ravnateljstva za civilno mobilizacijo, torej za zaposlitev delavstva, iz česar se lahko sklepa, da bo Sovjetska zveza zaht

Spomenu Simona Gregorčiča

15. oktobra 1844 — 15. oktobra 1944

Danes poteka sto let, kar se je rodil slovenski pesnik Simon Gregorčič. Bil je prvi pesnik večjega formata, ki ga je dala Goriska in še njega ni rodila nižina, »dežela rajskomilca« s trto in toplim podnebjem, marveč so ga dale planine, kakor so z Brdi in s planinskih krajev povezani malone vsi Gregorčičevi nasledniki na slovenskem Planasu. Simon Gregorčič je postal prvi pesnik teh trdi, a lep tal, bard sončne Goriske. Vstopil je v zgodovino slovenske poezije s častnim nazivom »goriški slavček«. Dvoje je povedano s tem malce romantično staromodnim ukrasnim pridevkom, ki se zvešča oklepa njegovega imena: Najprej to, da je bil pesnik Gorške, glasnik njenega ljudstva in njenih tal, zatem pa to, da je pel pesmi kakor slavček: z neko usvajajočo lahkoto, lepe, skladne, v srce segajoče, kakor jih ne zmore zlepa drug pevec.

Zares, če se ozremo nazaj na slovenski poeziji, opazimo pesnike, ki Simona Gregorčiča prekašajo po globini in umetniških vrednotah svoje poezije, vendar ni nobeden izmed njih tako zagrabil slovenskih src, glas nobenega ni segal tako na široko, kakor Gregorčičev. Zaradi tega ni bil noben slovenski pesnik za življenja čestit kakor on. Še danes ni izginil spomin na njegov pogreb, ki je po veličastnosti in ganljivem sočutju udeležencev spominjal na antične čase, ko je narod častil v pesnikih in umetnikih svoje vidce, preroke in moralne vodnike. Tak sloves si je mogel pridobiti samo pesnik, ki ni govoril zgolj občini izbrancev, tako imenovanim prijateljem poezije, marveč vsemu narodu. In res, pesmi Simona Gregorčiča so prebirali v kmečki hiši enako kot v meščanskem »salonu«: ne preje in ne pozneje ni imela slovenska poezija toliko bralcev in tako vnetih častilcev. Danes, ko se nam je nekoliko odmaknil stil in duh Gregorčičeve poezije, zavzema izmed klasikov slovenske vezane besede čast-

saj je odraz tega, kar je v tej ali oni obliki sam mislil, čustvoval, doživljal. Samo tako malo kompliciran, tak po naravi preprost, vendar vzvišen in vidovit duh lahko postane bard svojega naroda. In Gregorčič je bil to vsaj od l. 1882., ko so izšle njegove »Poezije«, pa malone do svoje smrti.

Simon Gregorčič je najbližji tipu *naivno-sentimentalnega pesnika* v Schillerjevem smislu. Pesnik, ki hoče biti ljudski, niti ne more biti drugačen. V izbiri motivov, v njih oblikovanju, v njih utemeljevanju z razumskimi elementi in barvanju s čustvi, je kazal Gregorčič tisto sproščujočo naivnost, ki je materino znamenje slehernega pravega lirika. Če hočemo nazorno spoznati prvenstveno lirčno in prvenstveno epično pesniško naravo, lahko primerjamo Gregorčiča z njegovim mlajšim tovarišem Askercem, ki je imel drugačno čud, drugačen temperament in zato tudi bistveno različen pesniški izraz.

Gregorčič je bil pesnik ljubezni, kar je po starih, nenapisanih pravilih malone vsak lirik, saj je ljubezen najmočnejše človeško čustvo, pa naj gre za njene nebeške ali zemeljske oblike; sam se »zpuveduje v svoji 33. predsmrtni, da mu je bila ljubezen vsekar trdnjaja od vere in nade.

Cvet Vere kdaj omahoval in je v vetrovih trepetal.
Cvet Nadin večkrat je bledele,
pogled je v daljo ji temnel.
Ljubavi cvet omahnil ni,
nikdar bledele in sahnili ni.

Vse tri zdaj oživele so,
krasno se razcvetele so.
Zdaj Vera trdno mi stoji
in Nada več mi ne blede.
Še bolj plamti Ljubavi cvet —
kaj brez teh treh pač bil bi svet?!

no mesto »goriškega slavčka« samo največji in najdostojnejši. Prešeren, zakaj samoj kult njegove poezije je presegel ožje ali širše ljubiteljske kroge in postal splošna narodna zadeva.

Simon Gregorčič je po vsem svojem bistvu korenito slovenski pesnik. Če izzamemo nekatere pesmi izrazito refleksivne vsebine, ga ni mogel doslej noben prevod v druge slovenske jezike, v nemščino, italijansko in francosko pokazati v pravi luči, zakaj pri Gregorčiču je pesniška misel tako tesno združena ne le z izrazom samim, marveč tudi z melodijo in vokalno barvo besede, da je malone vsak prevod samo obledela in le približna podoba izvirnika. Njegova poezija je potekla iz svojevrstne senzibiliteti slovenskega alpskega človeka; toda če je ta občutljivost pri drugih ostala nekako trda in zaprta, so pri Gregorčiču po svoje raznežili vplivi gorških tal, vplivi sončne dežele, v katero zdaleč že diha morje in ki se nagiblje bolj proti jugu, kakor v srednjeevropski alpski prostor. Gregorčič je bil kot pesnik izrazito ljudski človek, resda duhovnik, vendar ni v ničemer kazal, da pripada tipu »inteligentne ali »meščane«, dahi si je s svojo poezijo najprej pridobil inteligenco in meščanske kroge. Samo tako razumemo, zakaj je v izražanju svojih čustev prišel včasih v navskriž z dolžnimi oziri svojega poklica, zakaj je pisal poezijo, ki je enako kakor v njem zadržela v vsakem slovenskem srcu. Najsi je imel svoje vzornike v nekaterih starejših nemških in morda nekoliko tudi italijanskih pesnikih, najsi je pisal poezijo, ki je ustrezala zlasti estetskemu okusu njegovega pesniškega učitelja Stritarja, so bili to zgolj formalni vplivi in nam lahko razložijo samo vnanjo podobo Gregorčičeve poezije. Pravo značilnost in resnično vsebino pa daje njegovi pesmi tisto preprosto, jasno in čisto čustvo, kakor je živele v slehernem našem človeku: poleg čustva se oglašajo iz njegovih pesmi tudi tisti stari, zdravi, nekoč še neprijazni »sensus communis« z naravo živčnega skušenega človeka.

Gotovo je moglo pisati o Gregorčičevih filozofskih idejah, o miselnosti, ki jo izžareva njegova poezija, vendar je vse to drugovrstnega pomena in ni je skoraj tude, ki bi ne bila umijava vsakemu bralcu.

Vaclav Držaj:

Otroška pamet

»Če bi se vse tako zgodilo, kakor vele-
va otroška pamet, bi bilo zla na svetu,
da Bog pomaga! Razume se, da za zlo
ne odgovarjajo male glavoce. Odgovorni so
odrasli, ki bi morali nadzorovati »robnjaki«
kajti oni so odgovorni za nerazsodni dro-
biž.« je modroval Zaplotnikov Tone, moj
novi sosed.

»Da, čuten bi bil svet, če bi odlošale
glavoce! Marsičesa in marsikoga bi ne bi-
lo danes — najbrž tudi mene ne...« je
Zaplotnik raztreseno pristavil.

»Tako se je zgodilo...« je nadaljeval
sosed. »Naša mati — sirota — je bila
delom preobčlena. Od jutra do večera je
bila vprežena v voz in zdi se mi, da je celo
v spanju snovala načrte za prihodnji dan.«

»Veste, četvero nas je bilo: sestra Mara,
brat Rula, ki je bil za leto dni mlajši od
mene, in najmlajši — Vilko. Le-ta se je še
pogibal v vozičku, ki sva ga na izpre-
hodih s sestro menjaje potiskala.

Nekje lepega sončnega popoldne, dela-
ven dan je bil, nas je mati poslala na iz-
prehod proti Fužinam. Po njeni pameti je
bila ta pot najmanj obljubena, zato tudi
najmanj nevarna.

Znašli smo se torej na cesti. Za dobro

voljo je skrbela sestra Mara, ki nam je
pripovedovala razne zgodbe. Njena beseda
nas je tako prevzela, da smo bili gluhi in
steli za okolico, da nismo niti čuli »rt-
čanja ubogega brata, ki se je krčevito
zvijal v vozičku. Bog vedi, kako dolgo bi
mali kričati natezal nežne glaslike, da nas
ni iz sanj zbudila starišava ženska, ki je
stala na vratih kmečke hiše.«

»Otroka pogledite!« je zaklicala proti
nam. »Siromak si bo pljuča izkričal. Po-
čil mu bo trebušček.«

»Mati, sem jokaje prosil, »samo naši
mami nas ne dotožite!«

Ženica se je dobrohotno zasmehljala ter
smeje zatrjevala: »Molčala bom, a na ma-
lega bolj pazite!«

»Sestra Mara je medtem dvignila male-
ga kričaka v naročje, da ga potolaži. Cmrlj
je zares za trenutek utihnil, nato pa še
glasneje zastavil svojo pesem...«

»Lačen je Mara,« sem zakliknil. »Veruj
mi, da je lačen, da samo zato kriči.«

»Urno sem zapeljal voziček pred zname-
nje, ki je stalo na nizkem parobku kraj
razpota ceste. Ki vodita proti Fužinam in
Devici Martji v Polju. Izvlekel sem izpod
vnožja malega kričaka šnitrov gorilnik z
namero, da segršem mleko.

Otrok je razumel, po svoje iznajdljiv
in neroden. Za bilko zgrabi — vse mu je
dobrodošlo. Če bi bil otrok malo preudaren,
bi ne bilo zla. Umevno, da sam nisem de-

življenju pesnik »Balad in romance! Samo
poet ljubezni, tega najplemenitejšega, dahi
— če ni združena s kontrolo razuma — tu-
di slepega in pogubnega čustva, je mogel
trpeti in v trpljenju odpuščati takrat, ko
bi se drug boril za svojo resnico in pravico
ter hlabro odbijal udarce neoprhlih na-
sprotikov, kakor utemeljuje to potrebo
Hamlet v svojem znamenitem monologu.

Gregorčič je bil poleg tega naš do tedaj
največji in najspodobnejši domovinski pe-
snik. Prešeren je v nekaterih svojih sonetih,
prav tako v uvodu »Kratka pri Savici«
takisto izpovedal svoja domovinska čustva,

Kip Simona Gregorčiča

vendar v tisti pesniško visoki formi, ki ni
mogla biti popularna. Simon Jenko je pel
v tem pogledu že mnogo bolj konkretno in
izraževal domovinska čustva v stilu dobe
narodnega prebujanja. Fran Levstik in Jo-
sip Stritar sta tudi prinesla nekaj novih pe-
snikih poudarkov v tej smeri. Simon Gre-
gorčič pa je izmed vseh navedenih pesnikov
dal domovinskemu čustvu najbolj lirichen
izraz, se pravi, največ čustvene toplote in
vidovitosti, ki je v »Soči« dosegla naravnost
preeroški privid. Njegova domovinska
pesem je izmed vseh dotedanjih najbolj raz-
gibala in raznežila slovensko domovinsko
čustvo in dala pojmu naroda in domovine
posebno toplo čustveno vsebino.

Simon Gregorčič pa je bil tudi pesnik
človeške usode, pri čemer je — kakor je
že samoumevno — izražal — predvsem
lastno usodo v raznih pesmih, ki razodevajo
dialektična nasprotja njegovega oseb-
nega življenja, prepad med njegovim sanj-
skim svetom in stvarnostjo. Zanj je bilo
značilno to, da je bil duhovnik in da se ni
mogel — kot pesnik — docela sprijazniti
s tisto odpovedjo, ki jo v nekaterih čustvenih
ozirih nalaga poslanstvo tega poklica. To živjo
in neugnano nasprotje je nedvomno
ojačilo melanholično potenco njegove ob-
čutljive narave in povzročilo tista vedno
bolj prevladujoča čustva žalosti, ki so po-
tekala iz njegovih duševnih, prav kakor
telesnih nadlog (pesnik je bil vedno bo-
rahlega zdravja). Zato srečujemo v veli-

O bard vipavskih brd!

O bard vipavskih brd in pesnik trte,
ki dolga leta v svojem grobu spiš,
zakaj v teh težkih dneh se ne zbudiš
in kakor človek prideš med razprte

Slovence, da z očmi, ki so uprte
v ta težki, črni naš trpljenja križ,
besedo tisto spet izgovoriš,
ki potolaži duše nam potrte? —

V teh težkih dneh, ko nas viharji jezni
kot čolne mečejo čez val morjá,
mi vsi tako potrebni smo Ljubezni

in enega človeškega srca,
da vsak od nas ob njem se spet iztrezni
in v zmedni dni spet pravo pot spozna!

Janko Samec

kem delu Gregorčičeve poezije posebej še
v treh nadaljnjih zbornikih njegovih »Po-
ezij«, stopnjuje se iz zveze otonosti: naj-
prej »Predsmrtne« ali prevaja Joba, ved-
no je neke na dnu teh na videz obektiv-
nih in občečloveških pesniških podob bio-
grafija Gregorčičeve duše, njegov rahli in
tuhli pogovor z Bogom, ki mu je naložil od-
poved in trpljenje. Vzlic temu pa se nje-
gova pesem povzpneja včasih v bodrno
življenjsko modrost, kakor jo je pokazal
že v prvi zbirki (Sam, Daritev, Kupa živ-
ljenja, Življenje ni praznik, i. dr.). Naj-
pristnejši in najgloblji izraz njegove
življenjske skušenosti pa je vendarle je-
»Človeka nikar: že tu je v leopardijev-
ko idejo izpovedal čustvo, ki ga je spremlja-
lo do smrti, da je boljše ne živeti kakor biti
človek in da je človek najsrčnejši tedaj,
ko »duhu poženo peroti, ki jih iz dola solz
in zmot razvije na skrivnostno pot« — k
Bogu.

Simon Gregorčič se je rodil pod kmečko
streho v Vrsnem pod Kromom na Goriskem
15. oktobra 1844. Solo je obiskoval najprej
v Libušnem, nato pa v Gorici. V gimnazijo
je vstopil l. 1856, živel je v dijaškem
semenišču in se že na gimnaziji živo za-
nimal za literaturo. L. 1864 je maturiral.
Hotel je študirati na univerzi klasične je-
zike, a so ga gnotne razmere prisilile, da
je krenil na drugo pot. Posvetil se je bogoslovju
in l. 1867, pel pri Sv. Duhu nad
Libušnem novo mašo. Služboval je naj-
prej v Kobaridu, kjer ga je z razumeva-
njem podpiral »vrli mož« dekan Jekše, leta
1873. je prišel za kaplana v Ribenberg, kjer
se ni dobro počutil; stopil je v začasni
pokoj in je se l. 1882. zopet vrnil v službo
kot vikar na Gradišču pri Prvačini. Tam
si je postavil lastni dom in skušal kmeto-
vati, kar pa mu ni šlo po sreči. L. 1887. se
je odpovedal službi in prošil za upokojeitev.
Poslej je živel na posestvu, ki ga je prodal
še l. 1901. in se zaradi boleznih preselil v
Gorico. Umrl je 15. novembra 1906 in bil
pokopan pri Sv. Lovrencu na Libušnem.

V literaturo je vstopil okrog l. 1870., ko
je začel v Stritarjevem Zvonu priloževati
pesmi pod psevdonimoma X in Gorski. L.
1882. so izšle v založbi notarja Gruntarja
njegove »Poezije«. Nobena slovenska knji-
ga se ni do tistega časa razpadala tako
hitro, kakor ta »zlata knjiga«, kakor jo je
imenoval Levce. Tako se je Simon Gre-
gorčič na mah povzpnil med vodilne slo-

venske pesnike. Knjiga pa je imela vprav
burne odmeve, predvsem zaradi kritike dr.
Antona Mahniča. L. 1888. je izdal drugi
zvezek »Poezij«, ki pa zdaleč ni imel ta-
kega odziva kot prvi; javnost ga je spre-
jela malone hladno, a tudi zdaj se je oga-
sil njegov najstrožji sholastični kritik k
obsojdo. L. 1901. je izšel tretji zbornik
»Poezij«, četrtega pa je izdal Kaver M.ško
po pesnikovi smrti. L. 1894. — ob petdeset-
letnici pesnikovega življenja — je izdal
Gabršček v Gorici jubilejni zbornik na
110 straneh. Po pesnikovi smrti so izšle
razne izdaje »Poezij« in izbora iz njih;
tako med drugim ljudska ilustrirana izda-
ja Mohorjeve družbe, ki je razširila Gre-
gorčičeve pesmi tudi v najbolj zak-
slovenske kraje in jim dala tisto široko
popularnost, zaradi katere so posamezne
kar ponarodele. Izmed novih izdaj se je
posebno razširila Pirjevčeva župna knji-
žica Akademskih založbe. Za letošnji »So-
letnico izide v založbi Učiteljske tiskarne
izbor pesnikovega dela z naslovom »Izbra-
ne pesmi Simona Gregorčiča 1844—1944.«
Delo bo razkošno opremljeno in bogato
ilustrirano. Uredil ga je prof. dr. Mirko
Rupelj, grafično podoba in ilustracije
pa bo dal knjiški slikar-grafik E. Justin.
Knjiga izide v dvobarvnem tisku in poleg
ljudske izdaje tudi v omejeni bibliofilski
nakladi. »Nova založba« je napovedala v
izdaji prof. dr. Koblarja Gregorčičovo
celotno delo.

Značilno je, da je najboljše in naj-
boljše literarno študijo o Gregorčiču spi-
sal Čeh dr. Dominik Sifbiny. Češka izda-
ja je izšla l. 1918. v Pragi, slovenski pre-
vod dr. J. Glonarja pa v Ljubljani pri
Tiskovni zadrugi v lični knjigi na 156 stra-
neh. Ljubitelj Gregorčičeve poezije najde
v tej, še danes edinstveni knjigi najizpr-
nejšo podobo Gregorčičevega življenja in
pesniškega razvoja. Za letošnji jubilej je
izšla pri Zimski pomoči v dveh izdajah
»Ojčka« z ilustracijami G. Birolle in
uvodom dr. J. Lovrenčiča. Mnogo bio-
grafskega in drugega gradiva o Gregor-
čiču je izšlo z raznih revijah, marsikaj se
je pripravilo. — Ljubljana bo v prihodnjih
dneh počastila Gregorčičev spomin s po-
sebno prireditvijo v Državnem gledališču.

Ob stoletnici Simona Gregorčiča se son-
čna Goriska počasi, trudoma drami v no-
vo življenje. Svetel spomin njenega veli-
kega pesnika naj bo nji in vsemu našemu
narodu zvezda vodnica v zarij lepših dni.

»Kaj bi z njo?«
Objel jo je še enkrat. »Šah nai bi igrala,
medtem ko se midva poročiva!«

Omil. fotograf. steller A. Jerkic, Gorica.

2/04.

Faksimile Gregorčičevega rokopisa

Kraljevska igra

Olga je napravila zadnji poskus.

»Vsak večer?«
»Vsak drugi večer Olga!«
»Ali moraš res tako pogosto igrati šah,
Edvard?«
»To je kraljevska igra.«
»A to že sedaj, ko sva zaročena komaj tri
tedne!«
Položil ji je roko okrog pasu.
»Malo razvedrila mi moraš dovoliti, Olga!«
»Saj imaš vendar mene!«
»Ne moreva se nepestrano poljubovati.«
»Lahko se razgovarjava.«
»Potem si ne bova imela kmalu ničesar več
povedati.«

Olga je bila prečibka v primeri z njegovim
»kraljevkom.«

»Kaj pa naj storim, ljubi?«
»Nauči se šaha tudi ti...!«
Česa bi mlado dekle ne storilo zavoljo lju-
bezni?

Olga je pristopila k šahovskemu klubu. Dali
so ji mikavnega soigralca. »Ali hočete otvoriti
igro?« jo je vprašal.

Olga je odpravila. Po treh potezih: »Šah! —
»Prenemno!« — »Šah!« je vzkliknila Olga.
»Mat?« — »Vasaj videti je tako,« je dejala
Olga.

Mikavni soigralci so je pulili goste laso. »Te
neumne igre se nikoli ne naučim!«
»Čemu jo potem igraš?«

Malo v zadregi je priznal: »Zaročen sem!«
»In kaj potem.«

»Moja zaročenka je strastna šahistka.«
Olga se je nasmešila: »Kakor pri meni.

Tudi jaz sem zaročena. S šahistom.«
»Norec! Če bi bil jaz na njegovem me-
stu...«

»Nu?«
»Misli bi na povsem drugačne stvari.« Zar-
del je. Prav tako Olga. Rekla je pa hitro:

»Če bi bila jaz vaša zaročenka, bi mislila
isto tako na povsem drugačne stvari.«

Tega ne bi bila smela reči. Pa kaj moreš
proti usodi?

Ko sta se po dolgih poljubih ločila, je Olga
vprašala: »Kaj naj rečem svojemu zaročencu?«

»Da se ločiš od nje!«
»Da.«

Segel je v žep in izvlekel posetnico. »Daj
mi to!«

»Kaj je to?«
»Naslov moje zaročenke.«

V zakonu z gospo Jožefo so se jublantoma
rodilo šest otrok, od katerih so trije umrli.
O hčenci Štefki, ki se je leta 1925. odselila v
Francijo, starši že od pričetka vojne nimajo
nikakega poročila, tako da ne vedo, ali je se-
danjo vojno vthro prežvela ali ne. Sin Karel
si je ustvaril svoje družinsko ognjišče in živi
v Ljubljani, hčerka Anica pa je še pri starših.
Kljub temu, da sta slavljena je v letih n
da zlasti moža večkrat mučijo hude bolečine,
sta oba še vedno živahna, tako da je družba z
njima prav prijetna. Zeljam številnih prijate-
ljev in znancev za dolgo in vedro življenje
zakoncev Kačarjev se pridružimo tudi mi,
obenehi s čestitkam: k njunemu življenjske-
mu prazniku.

sem stopil z desno nogo v posodo, kar za-
slisim z bližnje njive obupen klic: »Stoj,
otrok, odtrgalo se bo!«

»Vsa kri mi je zastala in obstal sem
kakor prikovan na kamnitem obodu ter
čakal kmeta, ki se nam je urno približal.«

»Ali sem rešen?« sem jokaje vprašal.

»Rešen si, nesrečni otrok! Le kaj vam
pade v glavo!« je dejal, ko me je postavil
na tla. Istočasno je spustil tudi korec, ki
se je tisti mah odtrgal ter ropotaje zgrmel
v globino. Prav razločno sem čul, kako je
udaril na dnu, kako je zapljuskala voda.«

»Tako bi se tebi godilo,« je dobrodušno
pristavil kmet. »Zahvalimo se Bogu, ki te
je rešil gotove smrti.«

In zopet smo poklekli ter pričeli glas-
no moliti: »Angel božji, varuh moj...«

Zamišljeno je gledal Zaplotnikov Tone
predse ter po kratkem molku se prista-
vil: »Domov smo se vračali brez mojega
slamnika, kar je posebno meni delalo mo-
go sčrbi. Vse te sčrbi pa niso nič niž v
primeru s tem, kar bi se zgodilo, če bi
nastopil vožnjo s korcem. Kak vtiš je na-
pravil name padec korca, najbolj oriča
dejstvo, da sem še v vrelah letih mnogo.
krat v snu stal pred vodnjakom. Zgodilo
se je tudi, da sem v sanjah utonil v korec
in z njim vred zrnel v globino...«

»Da, če bi se godilo tako, kakor vele-
va otroška pamet, to bi bilo zla na svetu!«

Kronika

* **Novi odlikovanci s hrastovim listom.** Führer je podelil 30. septembra hrastove liste k viteškemu križu Zeleznega križa: majorju Ernstu Philippu, oklopnem častniku v štabu nekake armadnega vrhovnega poveljstva, kot 599., podpolkovniku Wolfgangu Kretschmarju, poveljniku nekake lovskega polka kot 600. in poročniku Konradu Sauerju, baterijsko-poveljniku v neki brigadi napadalnih topov kot 603. vojaku nemške vojske.

* **Britanski vojaki ne verujejo v skorajšnji konec vojne.** Zaradi ojačenega nemškega odpora pri zavezniških četah vedno bolj izginja zaupanje v zmago. Po izjavah pri Arnhemu ujetih Britancev na zavezniški strani skoro noben vojak ne veruje v skorajšnji konec vojne.

* **Casnikarska stavka v Avstraliji.** »Exchange Telegraph« javlja, da je izbruhnila v Sydneyu v soboto časopišna stavka. Medtem ko v soboto in nedeljo ni izšel noben časopis, so izdali štirje največji časopisi v ponedeljek eno skupno številko s štirimi stranmi. Tudi avstralska casnikarska zveza je proglasila generalno stavko.

* **Zidje izročajo estonsko prebivalstvo sovjetom.** Tõnnisu Piku iz pivovarne Jõrvi se je posrečilo, da je po bustolovskem begu dosegel nemške postojanke na bojišču pri Rigi. Izpovedal je sledeče: »Zbežal sem iz Sovjetske Rusije, ker ni v Revulu noben človek več varen. Ker so govorili tudi na Estonskem, da boljše niki na vseh ozemljih, ki jih zasedajo, pobirajo delavce in jih vlačijo v Sovjetsko zvezo, zamočujočo Estonci pri boljševiškem osebnem popisu svojo strokovno izobrazbo. Prostovoljni poziv na delo v Sovjetski zvezi ni imel uspeha. Zato so razpisali boljševiški posebno premijo na estonske strokovne delavce. Judeževa nagrada je znašala prvotno 75, kasneje pa že 150 rubljev na glavo. Sedaj uspeh ni izostal. V poslopje NKVD so dnevno hodili židje, ki so izročali Sovjetom nedolžne ljudi. Trgovci z žitom Mojzes Cohn je po lastni izjavi napravil v enem tednu nad 180 prijav.

* **V Franciji je vse narobe.** »Manchester Guardian« piše o dogodkih v Franciji: Položaj v Franciji je tako kritičen in zamočan, da ga ne bi mogla rešiti niti najsplošnejša vlada.

Iz Ljubljane

Varčujte z vodo!

Mestno županstvo spet opozarja, naj prebivalstvo čim bolj varčuje z vodo iz mestnega vodovoda, saj je uprava mestnega vodovoda morala ugotoviti, da se nekateri niso ravnali po prvem pozivu ter s tem niso upoštevali težko, ki jih ima mestna občina pri dobavi električnega toka in premoaga, kar mora biti danes že vsakomur znano.

Na varčevanje z vodo opominjamo predvsem najemnike stanovanj, naj brez potrebe ne rabijo vode in ne puščajo odprtih vodovodnih pip. V njih lastnem interesu jim znova svetujemo, naj sami pregledajo vse pipe, posebno pa straniščne rezervoarje, ki so se večidel pokvarjeni tako, da se prav lahko opazi neprestano odtekanje vode v stranišnih školjkah. Hlajnim poselitnikom pa svetujemo, naj tudi sami kontrolirajo hitne vodovodne napeljave ali pa to naroče konec, instalaterjem. Pri takih pregledih jim priporočamo, naj za nekaj časa — kake pol ure — vsem strankam v hiši preprečijo točenje vode. Med tem časom naj opazujejo vodovodni števec. Če vodovodni števec miruje in prenehava šumenje, je to znamenje da je vodovodna napeljava v redu, če pa se kazalec premika ali če se sliši najmanjšo šumenje, potem je popolnoma gofovo, da je hitna vodovodna napeljava pokvarjena in da voda gotovo neke odtoka. Vse stanovanjske najemnike hkrati tudi opozarjamo, da ni treba ob vsakem alarmu izpraznjevati morebiti natočenih kadi, ker se s tem troši voda brez haska.

Pri preskrbi s pitno vodo doslej mešančini še niso bili prizadeti kot so pri elektriki in plinu, zato pa morajo tudi sami paziti ter se ravnati po teh navodilih, da do tega ne pride.

* **Nov grob.** Za vedno je zapustil svoje g. Alojz Pavlin. Na zadnji poti ga bodo spremili v nedeljo ob 15. iz kapele sv. Jakoba na Zaleh na pokopališče k sv. Križu. Naj v miru počiva, svojcem izrekanom naše iskreno sožalje!

* **Uprava policije** ponovno opozarja vse kolese, da morajo biti žarometi zasvetljeni tako, da ima vsak žaromet le svetlobno rezo v velikosti 1krat 4 cm. Zarometi morajo biti nagnjeni nekaj stopen

proti tlom tako, da pada svetloba skozi svetlobno rezo največ do 100 m pred kolo. Prav tako je prepovedano svetiti s polno, šarko svetilbo nezasečenih nočnih svetil. Svetila morajo biti zasenčena prav tako kakor pri kolesih. Tozadevni prekrški bodo najstrožje kaznovani po predpisih, v težjih primerih s odvzemanjem kolesa oziroma ročne svetilke.

* **Opozorilo delodajalcem.** Ker se ponovno dogaja, da nekateri delodajalci ovirajo svoje delojemalce v izvrševanju službe pri protiletalski zaščiti, zahtevo, da se morajo vrniti od mesta, kjer so razporejeni pri protiletalski zaščiti, na službeno mesto v teku desetih minut in ker ta čas pri večini uslužbencev ne zadošča, da bi prišli od enega kraja do drugega, se delodajalci pozivajo, naj ne delajo ovir delojemalcem v izvrševanju službe pri protiletalski zaščiti.

* **Mrzle roke in noge, nahod, prehlad, mrazenje, protin, skrinina:** same nadloge, ki pa se dajo vse pregnati, zanesljivo in brez stroškov.

* **Drugi simfončni koncert »Radia Ljubljane«**, ki ga bo izvajal pomnoženi radijski orkester pod vodstvom D. M. Šijanica, se bo začel z Mozartovim »Malim nočnim koncertom«. Ta serenada, ki je pisana v g-duru, je med velikim številom Mozartovih skladb za razvedrilno, posebno priljubljena. Delo, ki ima štiri stavke »Allegro, Romanca, Menuett in Trio ter Rondo«, je nastalo leta 1787, nekaj mesecev pred prvo izvedbo »Don Juana«. Druga skladba, ki jo bomo slišali v prvem delu sporeda predstavi solista: Anton Trost bo igral Prvi veliki koncert za klavir in orkester v e-molu, op. 11, od Frederic Chopina. To delo nam bo vnovič vzbudilo spomin na veličino tega tako pomembnega skladatelja. Kot noben drugi, je Chopin živel samo za klavir in na ta način izobil iz instrumenta nove možnosti in razširil njegovo poslednjo upanko. Koncert v e-molu ima tri stavke: Allegro maestoso, Romanca in Rondo, s katerimi nam odkrije vso lestvico možnosti Chopinovega izražanja. Ta za Chopina tako lastna in posebna zmes pesniškega občutja in demonične strasti podaja sami skladbi nenavadno mikavost.

* **Dijaki inje višjih razredov srednjih ali strokovnih šol**, ki letos ne obiskujejo rednega pouka, lahko vstopijo v Višji trgovski tečaj kot redni študenti ali kot zredni za posamezne predmete (knjigovodstvo, korespondenca, stenografija, stroje-pisje, jeziki itd.). Izbrani predmeta po želji. Informacije: Trgovsko učni zavod, Domobranska 15.

* **Promenadni koncert** godbe Slovenskega domobranstva v Ljubljani bo v nedeljo 15. t. m. ob 11.15 pred Narodnim domom z naslednjim sporedom: Gregorc: Oj ta soldaški boben, koračnica; E. Trojan: V ciganskem taborišču, ouvertura; A. Jaki: Potovanje po Sloveniji, potpourri; Iv. Tjardovci: Splitiski akvareli; R. Wagner: Tannhäuser; zaključna koračnica: Halo, Radiojopoln Praha. Dirigent, kapelnik godbe, nadporočnik g. Leskovar Florijan.

* **Vpisovanje v Enoletni trgovski tečaj** s pravico javnosti se vrši dnevno. Informacije: Trgovski učni zavod, Kongresni trg št. 2/II.

* **Občinstvo dramske predstave »Kar hočete«**, vzprijazene v nedeljo, dne 8. t. m., ki je bila komaj po končanem prvem dejanju prekinjena zaradi letalskega alarma, vljudno prosi gledališko upravo, da uprži nadaljevanje predstave. Da ne bi bila gledališka uprava prekinjena na času, niti da ne bi izgubila zaradi višje sile časa svojega dnevnega dohodka, prosimo, da uprži nadaljevanje predstave prav tako v nedeljo, ker je nedeljsko občinstvo ob delavnih dneh zadržano pri svojem delu, a s pričetkom ob 15. uri, tako da je predstava že lahko do redne predstave končana. Občinstvo prosi, da se ugodij njihovih prošnji iz razloga, ker nudi umetniški užitek nikakor ni odgovarjal današnjim precej visoki gledališki vstopnini. — Prizadeti gledalci.

* **Vse dijake in dijakinje opozorjamo**, da se vrši vpisovanje v korespondenčni in strokovni tečaj v Višji trgovski tečaj, stroje-pisje, jezike itd. Priporočljivo tudi akademikom in dijakom inženj. Izbrani predmeta po želji. Informacije: Trgovsko učni zavod, Domobranska 15.

* **Franciškiški odir.** Delavski prosvetni krožek DPA v Ljubljani uprži v nedeljo dne 15. oktobra ob 18. uri J. Jalnovno dramo »Dome«. Predprodaja vstopnic dnevno pri blagajni Franciškiškega dvorane ob 11—12.30 in od 17—18.30 ure.

* **Igra narave.** Namesto enega koruznega storža deset storžev! Ta zanimiv poljski sad je zrasel na njivi posestnice Zul, p. d. pri Jernejevih na Knezovem stradnu pri Rudniku. Razstavljen je v oknu trgovine s semeni Domnik Bezenšek na Miklošičevi cesti.

* **Mařenka** sledi klicu po svobodi. Utrgala se je njena zastra mladost. V hitem begu iz zdvoja hiš se skuša rešiti v naravo in jo doživiti (»Travniki zeleni, nepokošeni...«). Tarp, tam se širi neizmeren, valovi v soncu, veter gladi po njem s tihim dlanjo...«). Dan v naravi. — jutro, poldan, večer.

* **Toda bil je le privid.** Mařenka se zave, da je bilo le hrepenenje. Vse okoli nje je tu-jina (»Tujina je tukaj, razprostrta se, molčeca, sovražna, do obzorja, v nekončnost...«). Nena-doma spozna vso grozo okrog sebe. »In ker je spoznala Mařenka, da ni poti nikjer in kamo, je sedla ob ulico, na kameniti tlak. Naslonila se je ob zid in takrat je bilo, ko se je sklonila groza, smrti sami podobna čisto blizu k nji, dehnala ji v lice ter jo prišla za roko...«

* **V tem delu.** čigar simfončna oblika zvirja iz podane vsebine, je bil skladatelj namen. podajanje slikovitih misli, ki vzbujajo v do-zveznih duš ob čitanju Cankarjeve novele. Skladatelj ni smatral, da bi bilo potrebno po-dati kar moči nazorno zunanje poteze v no-veli nakazanih dogodkov, nego se je omejil na rahle obzroke, tako rekoč simbole. Skladba sama ne želi biti ponazoritev dogodkov, temveč le odsev njihovega stvarstvenega oblikovanja v čitateljevi duši. Tako je njena vsebna pomak-njena na znotraj, vase pogreznjena in zastra. Njene osnove niso realistično-dramatčne, tem-več refleksivno-meditativne ter jim je koreo-grafsko utelešenje realno dopolnilo.

* **»Mařenka«** je bila komponirana v tednu od 5. do 12. novembra 1940 in prvič izvajana 1. dec. 1940 pod taktirko dirigenta D. M. Šijanica.

Knjižna tombola

2, 70, sta prvi izrebrani številki, ki sta potrebni za dobiček dvojko; obe številki morata biti v isti vodoravni vrsti.

Kdor zadene dvojko, ne sme dalje igrati za višje dobičke, temveč naj takoj dvigne svoj dobiček v tombolskem lokalu v Gra-dišču 4. Kdor zadene dvojko, dobi knjige: Jurčič: Cvet in sad, Gregorčič: Oljki, Šali: Spev rodni zemlji in 150 lir.

Številke za trojke bodo objavljene v tor-kovih številkah naših dnevnikov. Kdor bo prečital eno številko od dvojke, bo čakal še na 2 številki za trojke.

Tombolske tablice še vedno dobite pri naših prodajalcih in v tombolskem lokalu v Gra-dišču 4.

PRAVILNA RESITEV UGANKE ZIMSKE POMOČI:

Prodajalca tombolskih tablic ima izgube: štiri tablice in 20 lir = 100 lir denar-ne vrednosti.

Prav jo je rešilo 82 oseb, od teh so bili izrebrani za nagrado: Jerele Ivanka, Čopova 21; Klemen Karl, Trstenjakova 1; dr. Ivan Kušič, Ciril Metodova 32, Kola-rovič Svetislav, Rožna dolina IX/3, Komaec Nevenka, Dol. Logatec 164; Oražem Janez, Dravljje, Sv. Roka pot 11, Pervanje Anton, Dol. Logatec 28; Piliš Leopoldina, Rudnik 82; Prelec Anđel, Tovarniška 14; Szilich Dušan, Ciril Metodova 92/1.

Ti naj dvignjevo knjigo Cvet in sad in rezervirano tombolsko tablico v Gra-dišču št. 4.

* **Knjigovodstva, korespondence, stenografije, stroje-pisja itd.** se temeljito in hitro naučite v specialnih dnevni ali večernih tečajih. Pričetek 16. oktobra. Trgovski učni zavod, Kongresni trg 2.

* **Namesto venca na grob pokojnega** Drašlerja Antona iz Borovnice sta darovala po 1.000 lir Drašler Josipina in Petrič Ivan iz Borovnice za prizadele ob priki bombardiranja Borovnice. Denar je na razpolago pri upravi »Jutra«.

* **Stenografski tečaj** pričenja 16. oktobra. Praktično znanje, koristno vsakomur. Priporočljivo tudi za akademike inženj. in dijakinje. Informacije: Trgovsko učni zavod, Domobranska 15.

* **Roman »Pod križem«** pisatelja Ljotze Zupanca obravnava snov iz življenja slovenskega umetnika-slikarja. To globoko zajeto in zelo živahno pisano delo izide kot letošnja pripovedna knjiga Vojnikove družbe, ki pripravlja za začetek prihodnjega meseca tudi svojo Pratikko 1945. Obe knjigi prejmejo člani za 38 lir. Javite se takoj v pisarni Vojnikove družbe v Narodni tiskarni, ali pa Tiskovni zadrugi v Selenburgovi ulici št. 3, oziroma knjižarni Učiteljske tiskarne v Franciškiški ulici 6.

* **Višji trgovski tečaj sprejema** slušatelje-ice z višjo predizobrazbo (dovršeni redni Enoletni trgovski tečaj ali višji razred srednje šole oz. dovršena srednja ali strokovna šola). Prospekti: Trgovsko učni zavod, Domobranska 15.

* **Na Drž. tehniški srednji šoli** v Ljubljani je prosto službeno mesto izprašanega kurjača za centralno kurjavo. Prošnje sprejema do 31. t. m. d. rečičkega pisarna (Gorupova ul. 10-1. nadstropje levo), kjer so referatantom na razpolago pogoji in pojasnila dnevno od 8. do 10. ure dopoldne.

* **Večerni trgovski tečaj** — »rdečice mesta — pri Trgovskem učnem zavodu. Kongresni trg 2/II, prične s poukom 16. oktobra. (Knjigovodstvo, korespondenca, računstvo, stenografija, jeziki, stroje-pisje itd.). Izbrani predmeti po želji. Vpisovanje dnevno, tudi zvečer, v nedeljo tudi dopoldne od 9—11. — Ravnateljstvo.

* **Vabilo na otvoritev slikarske razstave.** Vse moje prijatelje, znanec in vse, ki ljubijo slikarsko umetnost, vabim na otvoritev svoje razstave 15. t. m. ob 9. uri v galeriji Obernsel, Gosposvetska cesta 3. Razstavljenih bo čez štirideset slik, motivov s Fužin, moje delo letošnjega poletja. Miluš Sušteršič.

* **Tečaj knjigovodstva prične** 16. oktobra. Praktično znanje, potrebno v zasebnem ali javnem poklicu. Posebni tečaj tudi za stenografijo, korespondenco, stroje-pisje, jezike itd. Priporočljivo tudi akademikom in dijakom inženj. Izbrani predmeta po želji. Informacije: Trgovsko učni zavod, Domobranska 15.

* **Za Dom slepih** 300 lir in za Mesino ubožnico 300 lir daruje Anica Nazor, Sv. Petra c. 7. Denar naj se dvigne pri blagajni »Jutra«.

* **Učite se stenografije!** Novi eno-, dvo- in trimesečni tečaji pričenja 16., 17. in 18. oktobra. Praktično znanje, ker stroj-v vsakomur sedaj in v bodoče. Pouk dopoldne, popoldne ali zvečer, po želji. Prospekti: Trgovsko učni zavod, Domobranska 15.

* **Za jesenske večere** sta najlepše branje dve znameniti knjigi: za odrasle »Div-jina cvete«, za dorasčajoči rod pa »Bzo-nožec in Puščice«. Dobite ju v vs-h knji-garnah in pri upravi »Jutra«, Narodna tiskarna.

* **Vpisovanje v Enoletni trgovski tečaj** s pravico javnosti in Višji trgovski tečaj dnevno. Informacije, prospekti: Trgovsko učni zavod, Domobranska 15.

* **Fermitoc pastile** za dezinfekcijo ust in grla dobite v lekarnah.

* **Društvu slepih** sta darovala n. mesto vences na grob blagorok. g. Mežarova inž. Marinko Janez in P. Marinko 800 lir. Za velikodušni polon izreka darovalcema odbor najtopleje zahvalno.

* **Mladenčji, ki bi se hotel izučiti kot strokovni tehnik** za vsa popravila nalivnih peres, dobi stalno službo in dobro plačo. Učna doba 3 mesece — potrebno je pre-znanje na strojništvi. Prednost imajo učenci obrtne šole, ki imajo veselje do te stroke ter so urni in spretni pri delu. — Everest, Prešernova ulica 44.

* **Kopunjenje petelinčkov** bo samo še ta teden. Mali gospodar, Galusova nabrežje 33.

Z Gorenjskega

V Borovljah je sklical ondotni župan občinske svetnike in druge čimtelje. V uvodu jim je razložil naloge občinarjev, nato pa je orisal življenje Jožeta Eisenbergerja, ki je prehodil pot od navadnega delavca do uradnika. 40 let že sedi Eisenberger za uradniško mizo in navzile svojih 70. letom še noče iti v pokoj. Župan je požel staremu jubilarju v imenu občine še mnogo zdravih let, mlajšim pa ga je postavil za zgled in posnemanje.

Na Jesenicah sta obhajala zakonca Rožmanova v rodbinskem krogu dne 8. oktobra zlato poroko. Zakoncem se je narodilo 10 otrok, od katerih jih je 9 še pri življenju. Poleg drugih je prišel čestitati zlatoporočencema tudi obratovodja inž. dr. Herman Klinar, jeseniško žensstvo pa je zastopala gospa Freudenbergjeva z gospo Sauerjevo in g. Marnom.

V Brežah na Koroškem je v soboto 7. oktobra obhajal 94. rojstni dan domačin Franc Perner.

Najbližji sorodniki smejo obiskovati vo-jake v bolnišnicah in domačih garnizijah, tako se glasi najnovejša odredba pristojnega nemškega ministrstva za vojsko. Obiski te vrste pa so dovoljeni samo enkrat na mesec. Med obiskovalce se štejejo v prvi vrsti zakonske žene, otroci in drugi najožji sorodniki. Policijskih potrdil za take obiske ni treba, pač pa so potrebna potrdila za vožnje z železnico.

Plebično streljanje so priredili koroški rojaki iz Roža v Borovljah pretekli nedeljo. Uspehi so bili prav lepi. Prvenstvo v streljanju je dosegel domačin Karl Hauptman, ki je od 100 oddanih strel-ov zadel čista s 97 strelji, poleg g. Hauptmana pa sta se najbolje odrezala Jožef Ambruš in Stefan Ferkovnik.

Obrotniški in rokodelski vajenci celovškega okrožja se morajo zbrati v ponedeljek 16. oktobra ob 16.30 v delavskem domu v Celovcu. Zglasti se morajo vsi mladeniči in mladenke, ki so v letošnji jeseni stopili v uk v kakršnokoli obrti. Okrožni vodja dr. Pototschnigg bo mladini obrazložil, kakšne so njene naloge v miru in vojni.

V Celovcu so umrli 70letna Ana Metznerjeva, 72letni tesar Marko Tepin, kolar Franc Muskateler, star 70 let, in Valentin Fritz, 61letni postrešček.

S štajerskega

V St. Ilju v Slovenskih goricah je obhajal 60letnico rojstva eden najbolj znanih borcev za nemško stvar na Spodnjem Štajerskem, direktor Emerik Gordon, župan v St. Ilju. Ze desetletja stoji mož v borbi za nemško stvar ter je duševno in telesno čvrst in prožen. Pred svetovno vojno je deloval kot nadučitelj v St. Ilju, kjer si je pridobil velike zasluge za razvoj Štajerske. V zadnjem desetletju se je pridružil Führerjevemu gibanju ter se je leta 1941. vrnil iz Grada v St. Ilj, kjer deluje še danes.

Fritz Winder t. Prošlo soboto so pokopali v Mariboru borca za nemško Spodnje Štajersko Fritzja Winderja. Na zadnji poti ga je spremljalo mnogo pogrebcev. V imenu štajerskega Heimabunda je spregovoril pokojniku v slovo okrožni vodja Strolb, ki je slavil Winderja kot vzornega borca za nemški Maribor.

V Gradu so pokopali učitelja tujih jezikov in glasbe Greto Senekovičev, ki je umrla 9. oktobra.

Rudarjeva nesreča. V Voitsbergu zaposleni rudar Viktor Tavcar se je na delu v premogovniku ranil v desno koleno z rudarskim orodjem, Zdravi se v voitsberški bolnišnici.

Nesreče in nezgode. 22letna strugarka Terezija Robnikova iz Maibora je med delom zašla z lasmi v strojno napravo, ki ji je potegnila nekaj kosev z glave. 34letna Marija Bračko iz Sv. Jurja v Slovenskih goricah je šla po cesti kjer jo je pod i tovarni voz, da je dobila poškodbo po životu. 22letni ključavničar Rajmund Guigner iz Maribora je prišel z levim kolonom med kolesa stroja ter se je ranil. Rdeči križ je vse tri ranjene odpeljal v mariborsko bolnišnico.

Iz Trsta

Alarmni znak je v smislu odredbe tržaške prefekture v toliko spremenjen, da bodo sirene opozorile tudi na nevarnost ob-streljevanja s strojnimi s šestimi živagimi znaki, to je s petsekundnim zvižganjem in petsekundnim presledki. Ostali alarmni znaki so neizpremenjeni.

Himen. Te dni so se poročili v Trstu gasilec Albin Lisjak in uradnica Marija Felce, železničar Bruno Godnik in dnevničarka Ana Marija Marsič, mehanik Čepar in gospodinja Lidija Sudič.

Branjevič pod tramvajem. 47letna branjevič Marija Molinari in 50letna branjevič Ivanka Smerdel sta pripeljali s tržašča Campo Marzio blago na ročnem vozčku. V naslednjem hipu je privozil tramvaj proge 3 in zajel obe branjevič. Molinarijeva ima zlomljeno desno nogo in druge poškodbe, Smerdelova pa ima potolčeno desno koleno. Ponesrečenici sta bili prepeljani v tržaško bolnišnico.

Tatovi v mesnici. V mesnici v ulici Sv. Mihaela so se splazili tatinski zlikovci ter odnesli mesa za več tisoč lir. Tržaška policija poizveduje za krivci.

Iz Gorice

Razdeljevanje zaseke. Te dni prejmejo gorški potrošniki v mesarijah tretje skupine po 100 gramov zaseke na predpisani odrezek oktobrske živilske nakaznice. Cena kilograma 27.80 lir.

Solski pouk na tolminski osnovni šoli. Na Simon Gregorčičovi osnovni šoli v Tolminu se je pričel solski pouk.

Novo obdobjenje je stopilo v veljavo v gorški občini. Ker pridejo v poštev pri do-ložanju te nove tarife tudi oni predmeti, ki so podvrženi carini, morajo vsi trgovci javiti davčnemu uradu blago, s stanjem za-loge 1. oktobra. V poštev ne pridejo slašiče, čokolada, sladolei, dišave, toaletna mila in trzarski izdelki.

Smrtna kosa. Te dni so umrli v Gorici 74letna gospodinja Terezija Koren-Kos, 78letni upokojenec Anton Gotardis, 67letna gospodinja Marija Zuzič-Merit, 55letna gospodinja Marija Kenda-Flander, 27letni Miroslav Had, 67letna Jožeta Peternele.

Nezgode v mestu in okolici. 29letna gos-podinja Estera Timonin iz Don Boscove ulice 39-31 je zlomila desno nogo. Pod voz je prišla 40letna Hermegilda Bresan iz Romanca v Furlantiji; ima zlomljeno desno nogo. 9letna učenka Silvija Šfiligoj iz Nun-ske ulice si je zlomila desnico. 9letnega Zmagoslavca Murovca iz Cepovanske okoli-ce je nabodla pobesnela krava na roge. Mu-ravec ima več poškodb. Pri karambolu ne-kega avtokarja in poljskega voza v Mazi-njevi ulici sta se ponesrečila 67letni trgo-vec Alojz Slamič iz Črnič in njegova 50 let-na sestra Marija Volčič. Slamič je težje poškodovan. Ponesrečenici se zdravijo v go-riški bolnišnici, kamor se je zatekel tudi 48letni Viktor Jakobini, ki jo je izkupil v nekem prepiru.

Beleznica

KOLEDAR

Nedelja, 15. oktobra: Terezija.

Ponedeljek, 16. oktobra: Hedvika.

DANASNI PRIREDITVE

Kino Matica: Premiera

Kino Sloga: Če mož gospodari.

Kino Union: Pred sodnim dnem

Kino Moste: Kongo ekspres.

PRIREDITVE V PONEDELJEK

Kinematografi nesprenmenjeno.

DEŽURNE LEKARNE

Nedelja: Mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg št. 9, Ramor, Miklošičeva cesta 20, Mur-mayer, Sv. Petra cesta 78.

Ponedeljek: Mr. Sušnik Marijin trg 5, Deu-Klanjšček Dia, Gosposvetska cesta 4, Bohinec ded., Cesta 29. oktobra 31.

Nedeljsko dežurno zdravniško službo ima od sobote ob 20. do ponedeljka do 8. zjutraj mesni zdravnik dr. Vinko Tgličar, Tržaška cesta 14, telefon 22-89.

ZATEMNITEV

je strogo obvezna od 18.30 do 5.30 ure

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

Uprava Državnih gledališč obvešča občinstvo, da je iz varnostnih razlogov policijsko prepovedano dovoljevati zamudnikom vstop v auditorij potem, ko se je dejanje začelo, ker zamudniki zatrpajo izhode. Zato priporoča uprava občinstvu, da prihaja k predstavi točno in da tudi pred začetkom nadaljnjih dejanj pravčasno zasede svoja mesta. Iz varnostnih razlogov je za-branjeno tudi jemati k večernim predsta-vam otroke, ker bi v primeru alarma njihova navzočnost ovirala hitro izpraznitev gledališča.

DRAMA

Nedelja, 15. oktobra, ob 17: Matura. Iz-ven. Cene od 40 lir navzdol.

Ponedeljek, 16. oktobra, ob 18: Zaključna predstava za delavstvo: Jakob Ruda, Terek, 17. oktobra, ob 18: Matiček se ženi. Red D.

OPERA

Nedelja, 15. oktobra, ob 17: Manon. Izven. Cene od 60 lir navzdol.

Ponedeljek, 16. oktobra: Zaprto.

Torek, 17. oktobra, ob 18: Manon, Pre-miera. Red Premierski.

Dodatekna skupina Jadranske Primorje

RADIO LJUBLJANA

NEDELJA, 15. OKTOBRA

